

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ALİ ARSLAN YÜKSEK LİSANS TEZİ GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ABD 2013

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ
KARAR VERME STİLLERİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ ARSLAN

GAZİANTEP
EYLÜL 2013

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ
KARAR VERME STİLLERİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ ARSLAN

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT

GAZİANTEP
EYLÜL 2013

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının
Karar Verme Stilleri İle İlişkisi**

ALİ ARSLAN

Tez Savunma Tarihi: 02/09/2013

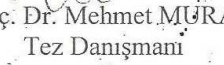
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. M. Fatih OZMANFAR
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Zeynep HAMAMCI
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

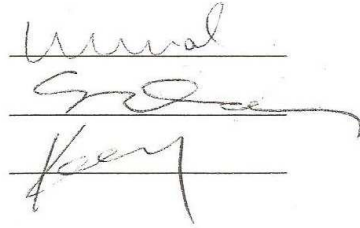
Jüri Üyeleri:

İmzası

Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT (Jüri Başkanı)

Yrd. Doç. Dr. Erhan TUNÇ

Yrd. Doç. Dr. K. Kaan BÜYÜKİKİZ

Three handwritten signatures are shown, each on a horizontal line. The first signature is 'MURAT', the second is 'ERHAN TUNÇ', and the third is 'KAAN BÜYÜKİKİZ'.

ÖZET

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARININ KARAR VERME STİLLERİ İLE İLİŞKİSİ

ARSLAN, Ali

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT

Eylül 2013, 85+X Sayfa

Bu araştırmada liselerin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri tarafından yordanıp yordanmadığının incelenmesini amaçlanmıştır.

Araştırmanın verileri 2010-2011 öğretim yılında, Gaziantep il merkezinde bulunan genel lise ve Anadolu liseleri arasından seçilen 3 genel lise ve 3 Anadolu lisesinden, seçilen 2'şer şubeden toplanmıştır. Araştırmaya 408 öğrenci katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen, 'Akademik Erteleme Ölçeği' ile Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilip Taşdelen (2002) tarafından Türkçeye çevrilen 'Karar Verme Stilleri Envanteri' kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır, Verilerin analizinde çoklu regresyon analizi, Pearson korelasyonu, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizi sonucunda kaçınan karar verme ve anlık karar verme değişkenleri akademik erteleme puanlarındaki varyansın yaklaşık % 19'unu açıkladığı görülmüştür. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; kaçınan karar verme ve anlık karar vermenin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sezgisel karar verme, rasyonel karar verme ve bağımlı karar verme değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışları üzerinde cinsiyet anlamlı farklılık yaratırken, anne ve baba eğitim durumu, öğrenim görülen alan ve öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenlerinin anlamlı farklılık yaratmadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkiler tespit edilirken, karar verme stillerinin düzeyleri ile cinsiyet, öğrenim görülen sınıf ve öğrenim görülen alan değişkenleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bulgular ilgili literatür verileri ile tartışılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Akademik erteleme, karar verme stilleri.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ACADEMIC PROCRASTINATION BEHAVIOURS AND DECISION MAKING STYLES OF HIGH SCHOOL STUDENTS

ARSLAN, Ali

M. A. Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mehmet MURAT

September 2013, 85+X Pages

With this research, it is aimed to research whether 10, 11 and 12th grade highschool students' academic procrastination behaviors are to be predicted or not by the decision-making styles.

The parameters have been collected with the method of categorical sampling from the 3 of the general high schools and 3 of the Anatolian high schools which are in Şahinbey and Şehitkamil in Gaziantep and with the method of random group sampling from the 2 classes of each school. 408 students from 10, 11 and 12th grades of high schools have joined this research. With the tools of collecting parameters, 'Academic Procrastination Questionnaire' which is developed by Çakıcı (2003), the 'Decision Making Inventory' which is developed by Scott and Bruce (1995) and translated into Turkish by Taşdelen (2002) are used. 'Personal Information Form' which is developed by the researcher is used to get information about demographic characteristics of the students. Multiple regression analysis, arithmetic average, percentage scatter, independent samples t-test, One way ANOVA are applied in analysing of parameters.

In the result of searching analysis of parameters, avoidant decision making and instant decision making variables explain approximately %19 of the variance in academic procrastination score. Analyzing the results of t-test for significance of regression coefficients, it is determined that avoidant decision making and instant decision making appears to be significant predictions on academic procrastination. Intuitive decision making, rational decision making and dependent decision-making variables haven't significant effects. It is determined that the students' academic procrastination behaviors are effected from their genders significantly while their parents' educational level, education field and the level of the class don't effect this. Findings are discussed with literature meters. And with these findings, some suggestions are developed.

Key words: Academic procrastination, decision making styles.

ÖNSÖZ

Araştırma süresince desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezin yazım aşamasında sürekli desteklerini gördüğüm değerli meslektaşlarım, uzman psikolojik danışmanlar; İdris KAYA, Erdal KILINÇ ve Nuri ERDEMİR'e teşekkürü borç bilirim.

Hayatım boyunca üzerimde emeği olan bütün öğretmenlerime, bugünlere gelmemi sağlayan anne ve babama, ayrıca eğitim hayatım boyunca beni sürekli destekleyen abim Müslüm ARSLAN'a teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca bana hep anlayış gösteren eşim Semra ARSLAN ve hayatıma bambaşka bir renk katan oğlum Ömer Faruk'a sevgilerimi sunuyorum.

Ali ARSLAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	x
1.GİRİŞ	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2.PROBLEM CÜMLESİ.....	3
1.3.ALT PROBLEMLER.....	3
1.4.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.5.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.6.SAYILTIAR.....	4
1.7.SINIRLILIKLAR.....	4
1.8.TANIMLAR.....	5
2.KAYNAK ÖZETLERİ	6

2.1.ERTELEME EĞİLİMİ.....	6
2.2.ERTELEME EĞİLİMİ İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞLER.....	7
2.2.1.Psikanalitik Yaklaşım.....	7
2.2.2.Psikodinamik Yaklaşım.....	7
2.2.3.Davranışçı Yaklaşım.....	9
2.2.4.Bilişsel Davranışçı Yaklaşım.....	9
2.2.5.Varoluşçu Yaklaşım.....	12
2.2.6.Bireysel Farklılıkları Vurgulayan Kuramlar.....	12
2.3.KARAR VERME KAVRAMI.....	12
2.3.1. Karar Verme Stilleri.....	13
2.4.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
2.4.1.Akademik Erteleme ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar....	15
2.4.2.Akademik Erteleme ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar...	21
2.4.3. Karar Verme ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar.....	24
2.4.4. Karar Verme ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar.....	31
3.MATERYAL VE YÖNTEM.....	34
3.1.YÖNTEM.....	34
3.1.1.Araştırmanın Deseni.....	34
3.1.2.Evren ve Örneklem.....	34
3.1.3.Veri Toplama Araçları.....	35
3.1.4.Verilerin Toplanması.....	38
3.1.5.Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu.....	38

4.BULGULAR VE TARTIŞMA.....	40
4.1.BULGULAR.....	40
4.2.DENEKLERİN BETİMSSEL DEĞİŞKENLERE GÖRE DAĞILIMLARI....	40
4.3.ARAŞTIRMANIN ANA PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	42
4.4.ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	44
4.4.1.Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	44
4.4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	44
4.4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	45
4.4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	47
4.4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	48
4.4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	49
4.4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	51
4.4.8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	51
4.4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	56
4.5.SONUÇLAR.....	60
4.6.TARTIŞMA.....	62
4.7.ÖNERİLER.....	68
4.7.1.Alanda Çalışanlar İçin Öneriler.....	69
4.7.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	69
KAYNAKLAR.....	71
EKLER.....	78
EK. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	79

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	80
EK 2. AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ.....	81
EK 3. KARAR VERME STİLLERİ ENVANTERİ.....	83
ÖZGEÇMİŞ.....	85
VITAE.....	85

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı.....	40
Tablo 4.2. Araştırmaya katılan öğrencilerin, annelerinin öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı.....	41
Tablo 4.3. Araştırmaya katılan öğrencilerin, babalarının öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı.....	41
Tablo 4.4. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri alan değişkenine göre dağılımı.....	42
Tablo 4.5. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görülen sınıf değişkenine göre dağılımı.....	42
Tablo 4.6. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları.....	43
Tablo 4.7. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları	44
Tablo 4.8. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, anne eğitim düzeyine göre grup istatistikleri.....	44
Tablo 4.9. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, anne eğitim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	45
Tablo 4.10. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, baba eğitim düzeyine göre grup istatistikleri.....	46
Tablo 4.11. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, baba eğitim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	46
Tablo 4.12. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri.....	47
Tablo 4.13. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	47
Tablo 4.14. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	48

Tablo 4.15.	Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre tek yönlü Varyans analizi sonuçları.....	48
Tablo 4.16.	Öğrencilerin karar verme stilleri puanlarının dağılımlarının grup istatistikleri...	49
Tablo 4.17.	Karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi gösteren katsayılar.....	50
Tablo 4.18.	Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre karar verme stilleri düzeylerinin ortalaması, standart sapması ve t değeri.....	51
Tablo 4.19.	Öğrencilerin rasyonel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	52
Tablo 4.20.	Öğrencilerin sezgisel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	52
Tablo 4.21.	Öğrencilerin bağımlı karar verme düzeyinin öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	53
Tablo 4.22.	Öğrencilerin kaçınan karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	53
Tablo 4.23.	Öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri.....	54
Tablo 4.24.	Öğrenim görülen sınıf düzeyinin karar verme stili düzeyi ile ilişkisine yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	55
Tablo 4.25.	Öğrencilerin rasyonel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri.....	56
Tablo 4.26.	Öğrencilerin sezgisel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri	56
Tablo 4.27.	Öğrencilerin bağımlı karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri.....	57
Tablo 4.28.	Öğrencilerin kaçınan karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri.....	57
Tablo 4.29.	Öğrencilerin kendiliğinden anlık karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri.....	58
Tablo 4.30.	Öğrenim görülen alanın karar verme stili düzeyi ile ilişkisine yönelik varyans analizi sonuçları.....	59

KISALTMALAR

- AEÖ** : Akademik Erteleme Ölçeği
- Anova** : Tek Yönlü Varyans Analizi
- Vd.** : Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
- KVSÖ** : Karar Verme Stilleri Ölçeği
- Öğrenci:** Araştırmaya katılan genel lise ve Anadolu liselerinin 9, 10 ve 11. sınıf öğrencileri
- SPSS** : Statistical Package For The Social Science (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı)
- KVS** : Karar Verme Stili

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. GİRİŞ

Çağdaş yaşamın temel sorunlarından bir olarak görülen erteleme davranışı, özellikle teknoloji ve sanayinin gelişmiş olduğu, düzenli bir yaşamın ve planlı olmanın önemli olduğu gelişmiş toplumlarda ortaya çıkan bir olgudur. Bir toplumda sanayileşmenin ilerlemesine paralel olarak ertelemenin de arttığı ileri sürülmektedir. Bugünkü anlamda erteleme kavramının sanayi öncesi toplumlarda kullanılmadığı söylenebilir.

Webster'in Yeni Yirminci Yüzyıl Sözlüğü (1983) erteleme fiilini, "bir şey yapmayı gelecek bir zamana bırakmak, sonraya bırakmak ya da ağırdan almak." olarak tanımlamaktadır. Buna göre, ne zaman birisi bir şey yapmayı ileriki bir zamana bırakırsa, o kişi ertelemenin ne sonuç getireceğine bakmaksızın teknik olarak erteliyor demektir. Ancak erteleyici kişi, Webster's (1983) tarafından belirtilmemiş nedenlerle "alışkanlık olarak erteleyen" kişi olarak tanımlanmıştır (Kandemir, 2010:14).

Günlük hayat içerisinde her bir bireyin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları vardır. Fakat farklı nedenlerden dolayı yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukların bir sonraki güne bırakıldığı ya da son ana bırakıldığı sıklıkla gözlenen ve yaşanan bir durumdur (Aydoğan, 2008:1). Burka ve Yuen'in (1983) de belirttiği gibi bu davranıştan rahatsız olan kişiler, bir daha asla işlerini ertelemeyecekleri konusunda kendilerine söz verseler bile, tekrar tekrar kendilerini aynı erteleme döngüsü içinde bulurlar. Kısacası erteleme milyonlarca insanı etkileyen bir sorundur (Akt; Çakıcı, 2003:1).

İşleri son ana erteleme aslında her bireyin yaptığı, öznel değerlendirmeye açık bir konudur. Bir kişiye göre "erteleme" olarak değerlendirilen bir davranış, bir başka kişi için erteleme olmayabilir. Toplumsal yaşam içinde bu davranış bazen

sorumsuzluk, bazen de tembellik olarak nitelendirilebilmekte ve bu davranışı ortaya koyanlara yönelik suçlayıcı olunabilmektedir. Oysa işleri son ana ertelemenin kişinin yaşamında olumlu ve olumsuz sonuçları olan, nedenleri ile karmaşık bir konu olduğu araştırmacılar tarafından fark edilmiş ve bilim adamları tarafından incelenmeye başlanmıştır. İşleri son ana erteleme olgusunun uzun bir tarihi olmasına karşın, araştırma konusu olarak batılı araştırmalarda ancak 20-25 yıldır üzerinde durulmaktadır (Gülebağlan, 2003:1).

Yerine getirilmesi gereken görevdeki her gecikmenin bir erteleme olmadığını söylemekte yarar vardır. Aralarındaki ayırma değinilecek olunursa; erteleme davranışı giderek artan düzeyde endişe içerir. Erteleme davranışında bulunan kişinin yerine getirmesi gereken görevle ilgili hayal ettikleri gerçekliğin oldukça üstündedir ve her zaman zaten izlediği yolda ertelemez. En uçta yaşadığı durum ise ertelemenin direnci, ısrarcılığı, duygusal stresi yaratması ve problem bir davranış olmasıdır. Israrcı erteleme örüntüleri yetersizlik ve beceri eksikliği ile karıştığında, ruh sağlığını tehdit edebilecek depresyon, obsesif kompulsif bozukluk gibi bir çok rahatsızlığa yol açabilir (Knaus, 2000, Akt.: Aydoğan, 2008.1-2).

Konu ile ilgili bazı çalışmalar, ertelemenin kırılğan olan benlik saygısını başarısızlık karşısında koruma amacına vurgu yapmaktadırlar. Yaptıkları ve yapamadıkları şeylerin yeterliliklerini gösterdiğine ve yeterli oldukları kadar değerli olduklarına inanan insanlar için erteleme eğilimi koruyucu bir işlev taşıyabilir. Erteleme eğiliminin özünde, kişinin her şeyi en iyi yapma isteği bulunmaktadır. Burada bahsedilen başardığı takdirde değerli olacağına inanan “mükemmeliyetçi” bir bireyin üzerindeki başarısızlık korkusu ve “en iyi”ye ulaşabilme kaygısının, işe başlamayı geciktiren bir unsur oluşturabileceğidir (Solomon ve Rothblum, 1984, Burka ve Yuen, 1983, Akt: Sarıoğlu, 2011:13).

Erteleme davranışının sebepleri konusunda yapılan çalışmalara baktığımızda, erteleme davranışının bazı nedenlerinin, bireyin zamanı etkili bir şekilde kullanabilme, önceliklerini belirleyebilme, verimli ve etkili çalışabilme alışkanlıklarının olmaması gibi becerilerle ilişkili olduğu sıkça görülmektedir. Erteleme davranışının olası diğer nedenleri ise, bireyin kişilik özellikleri yanında, kendisine ve çevresine yönelik yaptığı hatalı bilişsel yüklemeleriyle ilişkilidir.

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

Genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme davranışları karar verme stilleri tarafından yordanmakta mıdır?

1.2. ALT PROBLEMLER

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Cinsiyet değişkenine göre lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
2. Anne öğrenim düzeylerine göre (herhangi bir okul bitirmemiş, ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunu, yükseköğretim mezunu) lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
3. Baba öğrenim düzeylerine göre (herhangi bir okul bitirmemiş, ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunu, yükseköğretim mezunu) lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrenim gördükleri alanlara (sözel, türkçe-matematik, sayısal) göre lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre (10, 11 ve 12. sınıf) lise öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
6. Lise öğrencilerinin karar verme stilleri (rasyonel, sezgisel, kaçınan, bağımlı ve kendiliğinden-anlık) arasında bir ilişki örüntüsü var mıdır?
7. Lise öğrencilerinin karar verme stillerinin düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
8. Lise öğrencilerinin karar verme stili düzeyleri öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre (10, 11 ve 12. sınıf) farklılaşmakta mıdır?
9. Lise öğrencilerinin karar verme stili düzeyleri öğrenim gördükleri alana (sözel, türkçe-matematik, sayısal) göre farklılık göstermekte midir?

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri tarafından yordanıp yordanmadığının incelenmesi ve liselerin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin

akademik erteleme düzeyleri ve karar verme stillerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Akademik erteleme davranışı öğrenciler arasında oldukça yaygın bir davranış şeklidir ve öğrencilerin pek çoğunun bu davranışı alışkanlık haline getirmelerinden dolayı onların gerçek performanslarını ortaya koymaları için bir engel teşkil edecektir. Dolayısıyla, bu çalışma akademik erteleme davranışından dolayı potansiyellerinin altında başarı gösteren öğrencilere verilecek psikolojik danışma hizmetleri için önem taşımaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde, Türkiye’de akademik erteleme davranışı ile ilgili olarak yapılan çalışmaların sınırlı sayıda ve kısa bir geçmişe dayalı olduğu görülmektedir. Bundan dolayı, akademik erteleme davranışı ile ilgili tamamlayıcı çalışmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir. Bunun için de alanda bu konuyla yapılan araştırmaların artırılması gerekmektedir. Ülkemizde bu konuda yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olmasının yanı sıra; ortaya konulan çalışmaların önemli oranda üniversite öğrencilerinin erteleme davranışlarına yönelik yapılmasından dolayı lise öğrencilerinin erteleme davranışlarını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmanın alan yazını için önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. SAYILTILAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin Kişisel Bilgi Formu, Akademik Erteleme Ölçeği ve Karar Verme Stilleri Ölçeği’ni içtenlikle cevapladıkları kabul edilmiştir.

1.6. SINIRLILIKLAR

1. Araştırmanın verilerine ulaşırken, öğrencilerin akademik erteleme düzeyini tespit etmek için ‘Akademik Erteleme Ölçeği’, karar verme stillerini belirlemek için ‘Karar Verme Stilleri Ölçeği’ kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan veriler bu ölçeklerle ulaşılan veriler ile sınırlıdır.

2. Araştırma bulguları Gaziantep il sınırları içinde bulunan Şahinbey Gaziantep Lisesi, Şahinbey İMKB Anadolu Lisesi, Şahinbey Şehit Şahin Lisesi, Şehitkamil Gaziantep Anadolu Lisesi, Şehitkamil Orhan Sevinç Lisesi, Şehitkamil Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden toplanan veriler ile sınırlıdır.

1.8. TANIMLAR

Erteleme Davranışı: Bugün yapılması gereken bir işi yarın veya daha sonraki bir zaman yapmak üzere geciktirmezdir.

Akademik Erteleme Davranışı: Ev ödevlerinin, sınavlara hazırlanmanın, okulla ilgili yerine getirilmesi gereken akademik görevlerin ve dönem sonunda teslim edilecek ödevlerin son ana kadar yapılmasının geciktirilmesidir (Aydoğan, 2008:7).

Karar Verme: Seçenekler arasında uygun seçimi yaparken şüphe ve belirsizlikleri yeterli bir şekilde azaltma sürecidir (Balkıs, 2006:48). Karar verme stilleri ise Scott ve Bruce (1995, Akt. Balkıs,2006:48) tarafında aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

Rasyonel Karar Verme Stili: Alternatiflerin mantıklı olarak değerlendirildiği ve araştırıldığı;

Sezgisel Karar Verme Stili: Önsezi ve duygulara güvenin yaşandığı;

Bağımlı Karar Verme Stili: Başkalarının öneri ve yönergelerinin değerlendirildiği;

Kaçınan Karar Verme Stili: Karar vermeden kaçınma eğiliminin yaşandığı yaklaşımlardır. Karar verme stili ölçeği geliştirme çalışmalarında, kendiliğinden-anlık karar verme stilini alan yazınına kazandırmışlardır. Bu stil; anında, düşünmeden alternatifleri değerlendirmeden hızlıca işleyen bir yaklaşımdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAYNAK ÖZETLERİ

2.1. ERTELEME EĞİLİMİ

Erteleme, hemen her insanın hayatında var olan bir davranış biçimidir. Kimi insanlar yapacakları bazı sıkıcı ve zor işleri ertelerken, kimileri de yapılacak iş ne olursa olsun erteleme eğilimi içerisinde. Yani erteleme belli durumları kapsayan bir davranış olabileceği gibi hayatın tümünü etkileyen bir davranış özelliği olarak da karşımıza çıkabilmektedir.

Erteleme eğilimi; kararlar almayı, bir işi yapmayı geciktirme ya da ertelemeye yönelik davranışsal bir eğilim ya da bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Milgram, vd.1998:297). Bu kavram Latince, yarına kadar ertelemek anlamına gelen “procrastinatus” fiilinden gelmektedir. Bir bütün olarak bu özellik istenmeyen sonuçları içinde barındırır. Bireylerin kişisel ve akademik başarılarını sekteye uğrattır(Balkıs,2006:7).

Literatür incelendiğinde işleri son ana ertelemenin tam, belirli ve yeterli bir tanımına ilişkin görüş birliğine varılmadığı görülür. Bununla birlikte, araştırmacılar arasında son ana ertelemenin genel olarak davranışsal, bilişsel ve duygusal boyutları içerdiği konusunda bir uzlaşma olduğu görülmektedir(Gülebağlan,2003:3). Birçok araştırmacı işleri son ana ertelemenin, davranışsal, bilişsel ve duygusal boyutlarının olduğunu ifade etmektedir. Özet olarak, ertelenen davranış için ortada bir niyet vardır bu bilişsel boyutunu, niyetlenen bu davranışın yapılması gerektiği zaman yapılmaması davranışsal boyutunu, niyetlenen bu davranışın yapılması gerektiği zamanda yapılmaması sonucunda hissedilen rahatsızlık da duygusal boyutunu içermektedir(Gülebağlan, 2003:4).

Daha spesifik olarak erteleme eğilimi, bir bireyin yapma kapasitesine sahip olduğu ve yapmaya daha önceden karar verdiği önemli bir işi gereksizce erteleme davranışı olarak tanımlanmaktadır (Grecco, 198; Akt.: Farran, 2004: 12). Ellis ve Knaus (1977 :112), erteleme eğilimini görevi ertelemeye, her zaman her şeyin en

iyisini yapmaya ya da kaçınılmaz olan gelecekteki kazançlar için halihazırdaki acılara katlanmaya yönelik mutlak bir talep gibi kendi kendini engelleme (selfdefeating) felsefesinde ileri gelen, bireylerin problematik bir alışkanlığı ya da kişilik özelliği olarak tanımlamaktadırlar. Benzer olarak, Silver ve Sabini (1981;Akt. Farran, 2004: 12), erteleme eğiliminin kendi kendini aldatma ya da kendi kendini engelleme şeklinde akılcı olmayan bileşenleri içerdiğini savunmuşlardır.

2.2. ERTELEME KAVRAMI İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞLER

Erteleme kavramının kaynağını ve nasıl oluştuğunu açıklamak için birçok görüş ve kuram ortaya konmuştur. Bu bölümde, belli başlı kuramların erteleme kavramını ele alış biçimleri irdelenecektir.

2.2.1. Psikoanalitik Yaklaşım

Kaçınma kavramı, özellikle belirli görevlerle ilgili olarak, Freud tarafından tartışılmıştır. Freud kaygının, ego ya da bir uyarıcı sinyal olduğuna işaret etmektedir. Ego kaygıyı fark ettiği zaman, geniş bir şekilde çeşitli savunmalar kurmaktadır(Aydoğan,2008: 15).

Freud, kaçınılan ya da tamamlanmayan görevlerin aslında egoyu tehdit edici niteliği olduğu için, bireyin kaçınma (erteleme) davranışı gösterdiğini iddia etmiştir (Ferrari v.d. 1995:22).

Nevrotik davranış özellikleri gösteren kişinin temel yaşam biçimi, günlük yaşamın sorunlarıyla uğraşmaktan çok onlardan kaçınmaya yöneliktir. Kiminde bedensel yakınmalar başarısızlıklara neden olarak gösterilir. Tüm düşünce ve davranışlar, yetersizlik duygularıyla yüzleşmemeyi sağlayacak bir örüntü içinde daraltılmıştır. Ne var ki bu kaçınma davranışları çoğu kez gelişimi engellediği gibi zaten var olan güçlüklerin giderek pekiştirilmesiyle sonuçlanır(Geçtan, 2003:71)

Erteleme davranışında da kişi, kaçındıkça ertelemesine neden olan yetersizlik duygularıyla yüzleşmeyi geciktirmektedir. Bu geciktirmeye bahane olarak bazı zamanlarda bedensel şikâyetlerinden faydalanabilir. Örneğin; üniversitede finallerine çalışmak için dersin başına oturan bir öğrencinin midesi bulanabilir(Aydoğan, 2008:15).

2.2.2. Psikodinamik Yaklaşım

Psikoloji alan yazınında erteleme eğilimine yönelik kuramsal açıklamalar ilk olarak, yetişkinin kişiliğinde çocukluk yaşantılarının etkili olduğunu vurgulayan geleneksel psikodinamik yaklaşımdan gelmiştir. Psikodinamik alan yazın erteleme eğilimini, bireyin ailesine yönelik olumsuz duygularını kapsayan, alttaki içsel psikik

süreçlerin etkisiyle oluşan problemleri bir davranış olarak görme eğilimindedir(Balkıs, 2006:21).

Psikodinamik kuramcılar erteleme davranışının gelişiminde ailenin etkisine ve özellikle ebeveynlerin rolüne vurgu yapmaktadırlar. Örneğin erteleme yöneliminin kaynağının, ebeveynlerin çocuklar için gerçekçi olmayan amaçlar koyması, aşırı başarıya zorlama ve daha sonra sevgisini verme ve bu amaçlara ulaşma üzerine koşullandırılan onaylama üzerine kurulan hatalı çocuk yetiştirme olduğunu belirtmektedir. Buna göre, bu tutum içinde büyüyen bir çocuğun başarısız olduğu zaman endişeli ve değersiz olduğunu hissetmesi kaçınılmazdır. Yaşamın ileriki dönemlerinde bir yetişkin olarak kendi becerilerini ve değerini değerlendirmesini sağlayan bir görev ile karşılaştığında erteleme yolu ile birey erken çocukluk yaşantılarını yeniden yürürlüğe koyup bu duyguları tekrar yaşayacaktır (Missildine, 1963: 15).

MacIntyre (1964), psikodinamik gelenek içinde diğer bir yazar olarak hatalı çocuk yetiştirmenin ertelemeci özellikleri olan bir yetişkinle sonuçlanabileceğini iddia etmektedir. MacIntyre iki aşırı uçtaki ailenin bu problemi oluşturduğuna inanmaktadır. Oldukça hoşgörülü olan bir ailede, benliğini empoze eden amaçlara bağlandığı için “kaygılı” başarısının altında olan bir çocuk yetiştirecektir. Oldukça katı olan bir aile ya da otoriter aile, her şeye gücü yeten insan portresine karşı, sürekli olarak baş kaldıran ebeveyn figüründen kendi özerkliğini öne süren öfkeli bir başarısız birey yetiştirmektedir (Ferrari vd, 1995:24).

Burka ve Yuen de (1983) erteleme olgusuna psikodinamik kuram açısından açıklama getirmektedir. Burka ve Yuen (1983), özellikle başarı yönelimli batı toplumlarında oldukça yaygın olan başarısızlık ve başarı korkusunun erteleme davranışına yol açtığını belirtmektedir. Kişinin otoriteye isyanının da bir biçimde erteleme davranışına yol açtığına dikkat çekilmektedir. Bireylerin yetiştikleri aile ortamlarının da erteleme davranışında önemli bir unsur olduğunu belirten Burka ve Yuen (1983), aşırı başarı yönelimli (çocuklarına çok yüksek hedefler koyan ya da çocuklarının yetenek ve kapasitesini çok yüksek değerlendiren aileler) ya da tam tersi çocuklarının yetenek ve kapasitelerinden emin olmayan, çocuklarının başarıya ulaşacak kapasiteleri olmadığına inanan aile ortamlarında yetişen bireylerin erteleme davranışı göstermeye daha fazla eğilimi olduğunu belirtmektedir. Ayrıca çocukları üzerinde aşırı kontrol kurarak çocuklarının özerklik kazanmalarına ket vuran

ailelerde yetişen bireylerin de daha fazla erteleme davranışı gösterdiği açıklanmaktadır (Burka ve Yuen, 1983, Akt: Çakıcı, 2003:18-19).

Erteleme için popüler psikodinamik bir yorum da Spock (1971) tarafından yapılmıştır. Spock, bilinçaltında ailesine kızgınlık belirten çocuklar bilinçsizce, gelecekte belirlenen amaca yönelme davranışı geciktirme göstererek bu kızgınlıkla cevap verirler (Ferrari vd, 1995:24).

2.2.3. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı görüşü benimseyen kuramcılar ertelemeyi, kişilere kısa dönemli haz sağlayan öğrenilmiş bir davranış olarak ifade etmektedirler (Lamba, 1999, Akt:Uzun Özer, 2009:1). Klasik öğrenme kuramının iki kavramı -ödül ve ceza- erteleme davranışını açıklamada kullanılabilir. Kurama göre, erteleyen kişi, bu davranışından dolayı ödüllendirildiği ya da yeteri kadar cezalandırılmadığı için bu davranışı göstermektedir (Ferrari vd. 1995:26).

Solomon ve Rohtblum'un (1984) 342 üniversite öğrencisi üzerinde akademik ertelemenin nedenlerine ilişkin yaptıkları araştırma, öğrencilerin sevmedikleri ya da hoşlanmadıkları görevleri daha çok erteleme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, pek çok kişinin yapması gereken işleri ya da görevleri sevimsiz buldukları için tamamlamadıkları söylenebilir; bu da davranışsal yaklaşımın açıklamalarına paralel bir bulgu olarak yorumlanabilir (Ferrari vd. 1995:27).

2.2.4. Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım

Bilişsel Davranışçılar, ertelemenin, kişilerin sahip olduğu akılcı olmayan/mantıkdışı düşüncelerden ya da inançlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir (Burka ve Yuen, 1983; Ellis ve Knaus, 1977, Akt:Uzun Özer, 2009:1).

Knaus (1998) ertelemeyi bilişsel-davranışçı açıdan açıklayan ilk yazar olması açısından önem taşımaktadır. Daha çok klinik deneyimlerine dayanarak, ertelemenin gerçekçi olmayan korkulardan ve kişinin kendine dönük eleştirilerinden (self-criticism) kaynaklandığını belirtmektedir. Knaus (1998) ertelemecilerin, sıklıkla işi tamamlamaya dönük yeteneklerinden emin olmadıklarını ve bundan dolayı işe başlamayı geciktirdiklerini açıklamaktadır (Akt: Çakıcı, 2003:22).

Balkıs'a (2006) göre bilişsel davranışçı kuram insanların içinde yaşadıkları dünyaya ve kendilerine yönelik inançları, tutumları, değerleri ve düşünceleri ile

tutarlı bir yönde davranışta bulduklarını ve hissettiklerini ileri sürer. Bunlardan bazıları akılcı ve uyum sağlayıcı iken diğer bir kısmı da akılcı ve uyum sağlayıcı olmayabilir. Erteleme eğilimi bu akılcı ve uyum sağlayıcı olmayan inançlarla (bilişsel çarpıtmalar, aşırı genellemeler, kendine ya da çevreye yönelik olumsuz şemalar vb.) ilişkilidir.

Erteleme yapan kişilerin sürekli olarak izledikleri on temel adımdan söz edilir (Ellis, 1977). Bu adımlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Erteleme yapan kişiler herhangi bir ödev ya da görevi tamamlamayı isterler ya da tamamladıkları görevin sonucunun yararlı olabileceğini anladıklarından en azından bu görevi yapmayı kabul ederler.

2. Aldıkları görevi yapmaya kesin bir karar verirler.

3. Gereksiz bir şekilde görevi yerine getirmeyi geciktirirler.

4. Ertelemenin zararlarını fark etmezler.

5. Yapmaya karar verdikleri işi ertelemeye devam ederler.

6. Erteleme eğilimi için kendilerine kızarlar (ya da kendini aşağılamaya karşı mantığa bürünme savunma mekanizmasını kullanarak işin içinden çıkmaya çalışırlar).

7. Ertelemeye devam ederler.

8. Görevlerini tamamlamak için son teslim tarihine çok yakın bir zamanda acele ederek bitirmeye çalışırlar ya da görevlerini çok geç tamamlarlar ya da hiçbir zaman tamamlayamazlar.

9. Yapmış oldukları gereksiz ertelemeden dolayı rahatsızlık hissederler ve kendilerini suçlarlar.

10. Buna benzer bir erteleme davranışını bir daha sergilemeyecekleri konusunda kendi kendilerine güvence verirler ve buna kendilerini samimi olarak inandırırılar.

Fakat bundan sonra eğer karmaşık, zor ve tamamlanması zaman alabilecek bir ödev olursa yine tekrar erteleme eğilimi sergilerler. Ellis ve Knaus'a göre yukarıda verilen basamaklar erteleme eğilimi sürecinde, hatalı ve akılcı olmayan bilişsel yüklemelerin doğal bir sonucu olarak yaşanan kaygı, depresyon ve çaresizlik duyguları, bu duyguların eşlik ettiği özgüven yoksunluğu ve değersizlik hissi, bir kısır döngü halinde devam etmektedir. Bunlara bağlı olarak da kişiler erteleme yaparak bu yoğun olumsuz duygu durumundan kaçmak isteyebilirler (Kandemir, 2010:31-32).

Belirli bir zaman içinde yapılması gereken işin yerini kişinin asılsız korkuları aldığı için, işe başlama geciktirilir. Ertelemeciler, standartların çok yüksek olduğu için başarısızlığın kaçınılmaz olduğunu düşünürler ve işe başlamayı başarılı bir biçimde tamamlayamayacakları zamana kadar ertelerler. Bu durumda erteleme, kaçınılan görevden dolayı uğranılan başarısızlığa bir bahane olarak kullanılmaktadır. Ertelemeci kişi, işi iyi yapamadığı için yeteneksizliği yerine zamanın sınırlı olmasını hatta tembelliğini suçlayarak, bir anlamda benliğini korumaya alacaktır(Çakıcı, 2003:22).

Ellis, genellikle zorunluluklar, gereklilikler, “yapmalıyım, olmalıyım” biçiminde görülen bu katı inanışların erteleme davranışının temelini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Ellis, erteleme davranışının temelindeki katı isteklerin olduğunu ve diğer üç sağlıklı inanışın da bu isteklerden kaynaklandığını ileri sürmektedir. Bunlar:

Katı İstekler: Kişiler göreve başlamadan önce belirli koşulların var olması konusunda katı isteklerde ısrarcı olabilmektedirler. İstenilen koşullar olmadığı sürece işe başlanmamakta, hatta bu koşullar gerçekleştiğinde bile erteleme olasılığı tümenden ortadan kalkmamaktadır.

Büyütme : Kişiler, katı istekleri yerine gelmediğinde, büyütme inanışı içine girerler. Bu tür inanışa sahip olanlar kesinlikle olmaması gerektiğine inandıkları bir koşulun varlığını olumsuz yönde olağanüstü abartırlar. Büyütme inanışları genelde şu gibi cümlelerle ifade edilir : “... Olması korkunç bir şey.”, “... Olması felaket bir durum.”, “...olmazsa her şey biter.”

Rahatsızlığa Dayanamama : Kişiler katı istekleri yerine gelmediği zaman bu duruma katlanamayacağını düşünme eğilimine girmektedirler. Kişi, rahatsızlık duygusunu yaşamamak için elindeki işi ertelemektedir.

Suçlama : Suçlama inanışları kişinin kendisi ile, başkaları ile ya da genelde yaşam ile ilgili olabilir. Kişinin kendi hakkında suçlama inanışına sahip olduğunda kesinlikle yapması gerektiğini düşündüğü bir şeyi yapmadığında kendini aşağılama eğiliminde olacaktır. Bu durumda kişi yapamadığında başarısızlığının kanıtlanacağı endişesi içine girecektir. Sonunda başarısız olmaksızın kişi erteleyecektir (Akt. Dryden, 2000:42-43).

2.2.5. Varoluşçu Yaklaşım

Varoluşçu yaklaşıma göre, erteleme davranışı; öz-farkındalık, özgürlük ve sorumluluk kavramlarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Öz-farkındalığa sahip olmayan bir birey davranışlarının sorumluluğunu almayacaktır dolayısıyla yapması gereken bir işi ya da davranışı, erteleme durumunda bırakacaktır. Böylelikle, erteleme davranışı içerisinde bulunan kişinin özgürlüğü de kısıtlanmış olacaktır. Öz-farkındalığa sahip olmayan birey, içinde bulunduğu anın farkında değildir. Yani kişi, “şimdi ve burada” içerisinde değildir. Şimdi ve burada, yaşanan anın farkında olmayı, geçmişte ya da gelecekte değil, o anda yaşamayı ifade etmektedir. Varoluşçu yaklaşımda, kişide değişim olması için davranışının sorumluluğunu alması gerekir. Kişinin davranışını sahiplenmesi, geçmişle barışık olmasıdır. İnsanın kendisiyle barışık olması, özgün olduğunu hissetmesidir. Dolayısıyla, sürekli olarak erteleme davranışında bulunan birey kendisiyle barışık olmayan bir kişidir (Aydoğan, 2008:19).

2.2.6. Bireysel Farklılıkları Vurgulayan Kuramlar

Ertelme eğilimi alanında yapılan araştırmaların büyük bir kısmı ertelme eğiliminin gelişimine yol açan kişisel özelliklerle ilgilidir. Kişilik genel olarak psikoloji alan yazınında Eysenc'in ve kişiliğin beş faktör modeli terimleri içinde tanımlanmıştır. İlk olarak Lay (1987:705) bu çatı içinde ertelme eğiliminin kişilik boyutunu incelemiştir. Ertelme eğilimli bireylerin kişilik özelliklerinin birçok görüngüsünün, Eysenc'in modelinin nevrotik- düzensizlik boyutu ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Ferrari vd.(1995:114), kişiliğin bu görüntüsünü aşırı uyarıcı (over-aroused) ve ilgi dağıtıcı bir eğilim olarak tanımlarlar (Balkıs, 2006:24).

Özellikle üç kuramsal bakış açısı ertelme eğilimi alan yazınında çok sıklıkla kullanılmıştır. Bunlardan ilki Freud'un (1953) psikoanalitik kuramı, ikincisi ertelme eğiliminin temeldeki nedeninin erken çocukluk yaşantıları ve ailesel çıkmazlar olduğunu ileri süren insan kişiliğine psikodinamik yaklaşım ve son olarak ertelme eğilimindeki farklılıkların, bireylerin olayları yorumlamalarına ve algılamalarına bağlı olduğunu savunan bilişsel davranışçı yaklaşımdır.

2.3. KARAR VERME KAVRAMI

Karar verme, çeşitli olaylar hakkında göz önünde tutulan alternatiflerin seçiminde sadece bu alternatiflerin tanımlanmasını değil; aynı zamanda en uygun olanı hedeflerimiz, isteklerimiz, yaşam tarzımız, değerlerimiz vb. ile birlikte

gerçekleştirmeyi ifade etmektedir. Karar verme, seçenekler arasındaki uygun seçimi yaparken şüphe ve belirsizlikleri de yeterli bir şekilde azaltma süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım karar vermenin bilgi toplama fonksiyonu üzerinde yoğunlaşır. Burada belirsizlikleri elemekten çok azaltmak önemlidir. Çok az karar tam bir kesinlik içinde verilir. Çünkü tüm seçenekler hakkında tam bilgi toplama nadiren olasıdır. Bu nedenle her karar belirli bir miktar risk içerir.

Karar verme süreci ile ilgili alanyazın incelendiğinde çalışmaların çoğunun, ekonomi, politika, tıp, hukuk gibi alanlarda karar verme konusunda yoğunlaştığı görülmektedir. Bireylerin gündelik yaşamda karar verme süreçlerini tartışan birçok model ve yaklaşım geliştirilmiştir(Balkıs, 2006:46).

2.3.1.Karar Verme Stilleri

Karar verme çalışmalarında genellikle, bireyin karar verme stilleri ve karar verme stratejileri temel alınmaktadır. Karar verme sürecinde bireysel özellikler, karar hızı ile toplanan ve değerlendirilen veri miktarından kaynaklanır. Bireysel özellikler ve yüklenme biçimleri, bireyin karar verme stillerini etkilemektedir.

Karar verme çalışmalarında öncelikli ilgi, bireylerin kararlarında neyi temel olarak nasıl karar verildiğinin araştırılması olmuştur. Bu noktada karar verme stilleri ve karar verme stratejileri anahtar kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu ile ilgili alan yazında uzmanların farklı tanımlamalar yaptıkları görülmektedir. Dunham ve Pierce'e (1989) göre karar verme sürecinde bireysel farklılıklar, karar hızı ile toplanan ve değerlendirilen bilgi miktarından kaynaklanır. Bireysel ve motivasyonel yüklemeler karar verme stillerini etkiler. Yüksek risk eğilimindeki kişiler hızlı karar verme eğilimindedirler. Karar verme sürecinde bilgi toplama ve değerlendirmeye daha az zaman harcarlar (Taşdelen, 2002: 27).

Karar verme stilini belirlemede sosyal faktörlerin etkili olabileceğini vurgulayan araştırmacılar (Payne vd.1993, Akt. Avşaroğlu, 2007:51), bireylerin; aile üyelerine, arkadaşlarına, yakın çevrelerine karşı kendilerini sorumlu hissettiklerini ve böylesi sorumluluk duygusunun nasıl karar verileceğini etkilediğini belirtmişlerdir.

Johnson (1978), bireylerin karar verme stillerini spontan-sistemli karar verme ve içedönük-dışadönük karar verme şeklinde sınıflandırmıştır. Spontan-sistemli boyutta, bilginin nasıl edinildiği ve sürece nasıl dahil edildiği belirlenmektedir. Spontan karar verme stiline sahip bireyler anında, çabucak ve

bütün olarak karar vermektedirler. Sistemli hareket eden bireyler kararlar ilgili bilgiyi dikkatli bir şekilde toplamakta, karar verme işlemine mantıklı ve akılcı bir şekilde yaklaşmaktadırlar. İçedönük-dışadönük boyutunda ise bireylerin bilgiyi hangi özel yollarla tuttuklarından bahsedilmektedir. Dışadönük karar verme stiline sahip bireyler, karar verme süreçleriyle ilgili yüksek sesle düşünerek karar verme süreçleri hakkında konuşurlar. İçedönük stile sahip bireyler, karar verme sürecinde sessiz kalmakta ve bu süreci özel bir konu olarak değerlendirmektedirler. Johnson, bu karar verme stillerinin birbirinden farklı olduğunu ancak hiçbirinin diğerinden çok iyi ya da çok kötü olmadığını vurgulamaktadır (Akt.Yılmaz, 2011: 13).

Driver ve Mock (1975) karar vermenin bilgi sürecinde iki boyutunu tanımlamışlardır: Bunlar, odak boyutu ve yararlanılan bilginin miktarıdır. Odak boyutunun iki kutbu vardır. Bir kutupta karar verici bilgiye bakısında eylem veya çözüm için tek yönlü değerlendirme yaparken, diğer kutupta çoklu çözümleri görür. Karara ulaşılırken kullanılan bilgi miktarı karar vericiden karar vericiye değişkenlik gösterir. Driver ve Mock (1975) karar verme sürecinde bu iki boyutun bileşiminden yola çıkarak dört temel karar verme stili tanımlamışlardır: Kesin (decisive) stilde kişi alışkanlık olarak sağlam bir görüş yaratmak için bilginin en azını kullanır. Bu stil hız, verimli çalışma ve tutarlılıkla karakterizedir. Esnek (flexible) stilde en az bilgi kullanılır fakat bu bilgi farklı zamanlarda farklı anlamlara sahiptir. Bu stil hız, uyarlanabilirlik ve sezgi ile ilişkilidir. Zıt olarak hiyerarşik stilde (hierarchical) en iyi sonuca varmak için bilginin dikkatli bir analizi yapılır. Birleştirici (integrative) stilde de benzer olarak bilginin toplamı kullanılır fakat mümkün olduğunca fazla çözüm üretilmeye çalışılır, yüksek derecede deneyseldir (Wright, 1985; Akt. Taşdelen, 2002: 27).

Scott ve Bruce'a (1995) göre, davranışla ilgili terminolojinin tanımlamaları, ampirik araştırmalar ve ilk teoriler tarafından dört karar verme stili tanımlanmıştır:

- 1- Rasyonel karar verme stili, alternatiflerin mantıklı değerlendirildiği ve araştırıldığı;
- 2- Sezgisel karar verme stili önsezi ve duygulara güvenin yaşandığı;
- 3- Bağımlı karar verme stili, başkalarının öneri ve yönergelerinin değerlendirildiği;
- 4- Kaçınan karar verme stili; karar vermeden kaçınan eğiliminin yaşandığı yaklaşımlardır. Karar verme stili ölçeği geliştirme çalışmalarında,

kendiliğinden(anlık) karar verme stilini alan yazınına kazandırmışlardır. Bu stil; anında, düşünmeden alternatifleri değerlendirmeden hızlıca isleyen bir yaklaşımdır(Balkıs, 2006:48).

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde akademik erteleme davranışı ve karar verme stilleri ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılmış bazı çalışmalara yer verilmiştir.

2.5.1.Akademik Erteleme ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar

Çakıcı (2003) çalışmasında lise ve üniversitede öğrenim gören öğrencilerin genel erteleme ve akademik erteleme davranışının özsaygı, mükemmeliyetçi kişilik özelliği ve akademik başarı ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmaya 260 lise ve 287 üniversite olmak üzere toplam 587 öğrenci katılmıştır. Analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerine göre daha fazla genel erteleme ve akademik erteleme davranışı gösterdikleri bulunmuştur. Lise öğrencilerinde özsaygı düzeyi düşük olan öğrencilerin daha çok akademik erteleme davranışı gösterdikleri bulunmuştur. Lise öğrencilerinde ana-baba okul başarısı değerlendirme ve okul başarısından doyum düzeyi, kişinin kendisine yönelik mükemmeliyetçiliği ve kişinin başkalarının kendisinden beklentileri ile ilgili mükemmeliyetçiliğinin akademik ertelemenin önemli yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde de akademik başarının, kişinin kendisine yönelik mükemmeliyetçiliğinin ve kişinin başkalarının kendisinden beklentileri ile ilgili mükemmeliyetçiliğinin akademik ertelemenin önemli birer yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Gülebağlan(2003), öğretmenlerin işleri son ana erteleme eğilimlerinin, onların mesleki yeterlilik algıları, mesleki deneyimleri ve branşları bakımından karşılaştırılmasına yönelik incelemesinde, öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri ile genel erteleme davranışı, yetişkin yaşamında erteleme (YEÖ) davranışı ve YEÖ' nün alt boyutu olan çalışma yaşamında erteleme davranışları arasında anlamlı ilişki ve gruplar arasında da anlamlı farklar bulmuştur. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile genel erteleme davranışları arasında bir ilişki bulunmazken, öğretmenlerin cinsiyetleri ile yetişkin yaşamında erteleme davranışları arasında ilişki bulunmuştur. Yetişkin yaşamındaki erteleme davranışı ile cinsiyet arasındaki bu pozitif ilişkinin, Türkiye'de cinsiyetlere yüklenen farklı rollerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin yaşları ile genel erteleme davranışları arasında negatif bir ilişki görülmektedir. Yaş arttıkça işleri son ana erteleme davranışı azalmaktadır. Yetişkin

yaşamında erteleme davranışı ile yaş arasında ise bir ilişki görülmemektedir. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile genel erteleme davranışları ve YEÖ' nün alt boyutu olan çalışma yaşamında erteleme davranışı arasında negatif bir ilişki görülmektedir. Mesleki deneyim arttıkça genel erteleme ve çalışma yaşamında erteleme eğilimi azalmaktadır. Çalışmada öğretmenlerin yetişkin yaşamında erteleme davranışlarında, branşları bakımından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Balkıs (2006) öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisini değişik psiko sosyal değişkenler açısından incelemek amacıyla yaptığı çalışmasına Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören yaşları 16 ile 31 arasında olan 589' u kız ve 395' i erkek olmak üzere toplam 984 öğretmen adayı katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimi ile düşünme ve karar verme stilleri arasında farklı düzeylerde ilişkiler görülmüştür. Erteleme eğilimi ile rasyonel karar verme ve düşünme stili arasında anlamlı düzeyde negatif ilişki, bağımlı, kaçınan ve anlık karar verme stilleri arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki görülmüştür. Ek olarak yapılan analizlerde erteleme eğiliminin, cinsiyete, yaşa, öğrenim görülen sınıf, öğrenim görülen alan, öğrenim görülen bölümü tercih etme ve bu bölümden hoşnut olma durumu, çalışmak için tercih edilen zaman dilimi, akademik başarı, motivasyon kaynakları ve ders dışı zamanı kullanma tercihlerine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Akkaya (2007) cinsiyet, yaş, akademik başarı, mükemmeliyetçilik ve depresyonun akademik erteleme davranışını ne derecede yordadığını incelemek amacıyla Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde eğitim görmekte olan 368 lisans öğrencisinin katıldığı bir çalışma yapmıştır. Tüm katılımcıların akademik erteleme davranışı puanları üzerinde yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik akademik başarı ve depresyonun akademik erteleme davranışını bir arada anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir. Çalışmada kullanılan değişkenler akademik erteleme davranışını yordamada cinsiyete göre farklılık göstermiştir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, depresyon ve akademik başarı kız öğrenciler için yordayıcı değişkenler iken, erkek öğrencilerde erteleme davranışını yordayan tek değişkenin kendine yönelik mükemmeliyetçilik olduğu bulunmuştur.

Güner(2008) çalışmasına öğretmenlerin genel erteleme eğilimlerini ve kaygı düzeylerini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma İstanbul ili Ümraniye, Üsküdar ve Kadıköy ilçelerinde 2007-2008 öğretim yılında ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerini kapsamaktadır. Anket İstanbul ili Ümraniye, Üsküdar, Kadıköy ilçelerinden random modeli ile seçilen ilköğretim okullarından toplam 344 gönüllü öğretmene uygulanmıştır. Aynı zamanda örnekleme oluşturan öğretmenlerin karar vermeyi erteleme eğilimi puanlarının okul imkanları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ve ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını; benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik inançları açısından açıklanabilirliğini incelemek amacıyla yapılan çalışmada Aydoğan(2008), Konya ilinde üniversite sınavına hazırlanan tesadüfi yöntemle seçilen 400 lise son sınıf öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırmada; akademik erteleme davranışı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bunun yanı sıra, akademik erteleme davranışı ile durumluluk kaygı ve öz-yeterlilik inançları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca benlik saygısı akademik erteleme davranışı için anlamlı bir yordayıcı olduğunu durumluluk kaygı ve öz-yeterlik inançlarının akademik erteleme davranışı için anlamlı bir yordayıcı olmadığı sonucu elde edilmiştir. Ayrıca yüksek ve orta düzeyde akademik erteleme davranışı gösteren öğrenciler düşük düzeyde akademik erteleme gösteren öğrencilere göre daha fazla durumluluk kaygı yaşamaktadırlar.

Uzun Özer(2009) bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışının sıklığı ve olası nedenlerini belirlemek, umut düzeyinin akademik erteleme davranışı üzerindeki etkisini anlamak amacıyla yaptığı çalışmasında 223 (120 kız, 103 erkek) öğrenciden veri toplamıştır. Çalışma sonuçları katılımcıların % 54'ünün akademik konuları sıklıkla ertelediklerini gösterirken, akademik ertelemeye ilişkin cinsiyet farkına yönelik bir bulguya rastlanmamıştır. Akademik ertelemenin olası nedenlerini belirlemeye yönelik olarak uygulanan faktör analizi sonuçları, olası erteleme nedenlerinin başarısızlık korkusu, karar verme güçlüğü, tembellik ve risk alma davranışı olduğunu göstermektedir. Çalışmanın bulguları ayrıca durumluk umut düzeyinin akademik erteleme üzerinde güçlü ve anlamlı bir etkisi olduğunu destekler niteliktedir.

Akbay(2009), cinsiyete göre akademik güdülenme, akademik yüklenme stilleri ve akademik özyeterlik inancının üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını ne derecede yordadığını incelediği araştırmasında araştırmanın örnekleme, Mersin Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 763 (363'ü erkek ve 400'ü kız) lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Toplam örneklem ve erkek örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışını anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Diğer yandan, kız örneklem grubu için yapılan regresyon analizi sonucunda ise, akademik güdülenme ve akademik yüklenme stillerinin akademik erteleme davranışını anlamlı düzeyde yordadığı, ancak akademik özyeterlik inancının kızların akademik erteleme eğilimlerine bir katkısı olmadığı belirlenmiştir.

Deniz, vd.(2009) üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerinin akademik erteleme davranışı ve denetim odağı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya Selçuk Üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan 273'ü kız ve 162'si erkek olmak üzere toplam 435 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucu, üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerinden uyumluluk ve stresle başa çıkma alt boyutlarının öğrencilerin akademik erteleme puanlarını anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir. Duygusal zekâ yetenekleri ile akademik erteleme ve denetim odağı puanları arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Kağan(2009)'un araştırmasının amacı; akademik güdülenme, kaygı, zaman yönetimi, genel erteleme davranışı ve akıldışı inançların akademik erteleme davranışını yordayıp yordamadığını incelemektir. Araştırmaya Ankara Üniversitesi'nin değişik fakültelerinde okuyan 250 öğrenci katılmıştır. Yapılan korelasyon analizleri sonucunda, akademik erteleme ile genel erteleme arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki, akademik erteleme ve kaygı arasında da düşük düzeyde olumlu ve anlamlı ilişki ve akademik erteleme ile zaman yönetimi arasında ise olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İncelenen diğer değişkenlerin akademik erteleme ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı görülmüştür. Regresyon analizinde eşitliğe alınan değişkenlerden bilişsel çarpıtmalar ve kaygı düzeylerinin akademik ertelemeyi yordamadığı görülmüştür. Genel erteleme, zaman yönetimi ve güdülenmenin akademik ertelemeyi yordadığı bulunmuştur.

Tufan ve Gök(2009)'ün araştırmalarında müzik öğretmeni adaylarının Akademik ve Genel Erteleme Davranışları ölçülerek; "sınıf, cinsiyet, alan çalgısı,

mezuniyet sonrası mesleki hedef ve ders türü değişkenleri” ile ilişkisi araştırılmıştır. Genel erteleme ve akademik erteleme davranışının cinsiyet değişkenine göre fark gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla hem akademik hem genel erteleme davranışını daha çok gösterdikleri saptanmıştır. Genel ve akademik erteleme davranışının sınıf düzeyine göre fark gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonucunda 3. Sınıf öğrencilerinin, 4. Sınıf öğrencilerine oranla hem akademik hem genel erteleme davranışını daha çok gösterdikleri tespit edilmiştir. Genel ve akademik erteleme davranışının mezuniyet sonrası mesleki hedef değişkenine göre fark gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonucunda, mesleki hedef olarak ‘öğretmen ve diğer’ seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin genel ve akademik erteleme davranışları, mezuniyet sonrası akademisyen olmak isteyen öğrencilere oranla daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%48.7), akademik erteleme davranışlarını ders türleri içinde ‘formasyon’ derslerinde gösterdikleri saptanmıştır. Genel ve akademik erteleme davranışının bireysel çalgı değişkenine göre fark gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonucunda ‘trompet, bağlama ve kontrabas alan çalgılarında 1 adet yer alan öğrenciler diğer öğrenci gruplarına göre akademik erteleme davranışını daha çok göstermektedir.

Balkıs ve Duru(2010) akademik erteleme eğilimi-akademik başarısı ilişkisinde, performans ve genel benlik saygısının dolaylı rollerinin incelenmesi amaçladıkları çalışmalarına Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde farklı bölümlerde öğrenim gören yaşları 17 ile 31 arasında değişen, 216’sı kız ve 107’ si erkek olmak üzere 323 öğrenci katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, akademik erteleme eğilimi-akademik başarı ilişkisinde, performans ve genel benlik saygısının kısmi aracılık rolü üstlendiği görülmüştür. Bir diğer deyişle, akademik erteleme eğilimi ile akademik başarı arasındaki ilişki, öğrencilerin genel ve performans benlik saygısı düzeylerine bağlı olarak güçlenmekte veya zayıflamaktadır.

Kandemir(2010) üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını kişilik özellikleri, başarı yönelimleri, akademik öz yeterlik inancı ve benlik saygısının ne düzeyde açıkladığını bir model çerçevesinde incelemiş; bu amaç doğrultusunda, araştırma değişkenlerinden neden-sonuç ilişkisi içinde, doğrudan ve dolaylı etkileri belirlemek için bir model kurmuş ve model testi yapmıştır. Nedensel karşılaştırmalı desenin kullanıldığı araştırmada, araştırma grubunu farklı sınıf düzeylerinden 406 bayan ve 224 erkek olmak üzere toplam 630 üniversite

öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik erteleme davranışı, kişilik özellikleri, başarı yönelimi, akademik öz yeterlik inancı ve benlik saygısı ile neden-sonuç ilişkisi içinde doğrudan ve dolaylı bir şekilde açıklandığı belirlenmiştir.

Odacı ve Berber Çelik(2011) üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımları ile akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada araştırma grubu, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin tıp, eğitim, iletişim, mimarlık, mühendislik ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde öğrenim görmekte olan toplam 661 öğrenciden (326'sı kız, 335'i erkek) oluşmaktadır. Analizler sonunda problemlili internet kullanımı ile; akademik öz-yeterlik arasında negatif yönde anlamlı, yeme tutumları ile pozitif yönde anlamlı, akademik erteleme ile de anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Sarioğlu (2011), öğretmen adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi ile Mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında Akademik Erteleme Eğilimi ile Mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki çeşitli demografik özellikler ve başarı, hata yapma, değerli olma, meslek seçimi gibi olgulara olan yaklaşımlar açısından incelemiştir. Araştırmanın sonucunda Akademik Erteleme Eğilimi ile Davranışlardan şüphe ve Ailesel Eleştiri boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Akademik Erteleme Eğilimi ile Mükemmeliyetçilik düzeyinin Düzen ve Kişisel Standartlar boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmış, Aile Beklentileri ve Hatalara Aşırı İlgi boyutları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Özer ve Altun(2011) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri cinsiyetlerine, okul başarılarına, umut, mükemmeliyetçilik, dıştan denetim, özsaygı, sorumluluk, akademik öz yeterlik ve başarı yönelimlerine bağlı olarak incelenmiştir. Araştırma grubunu 2009 – 2010 eğitim ve öğretim yılında, Gazi Üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenimlerine devam eden, 74'ü erkek, 201 kız, (14 belirtmeyen) toplam 289 lisans ve yüksek lisans öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma kapsamında toplanan veriler kanonik korelasyon analiziyle incelenmiş, sonuçta performans kaçınma-amaç yönelimine sahip, sorumluluk duygusu düşük öğrencilerin, başarısızlık korkusu ve tembellik nedenleriyle akademik çalışmalarını erteledikleri bulunmuştur.

Yiğit ve Dilmaç(2011)'in araştırmalarının amacı, ortaöğretimde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının, cinsiyet, yaş, sınıf, öğrenim görülen okulun türü, anne eğitim ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre incelenmesidir. Araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Konya ilinde yer alan ortaöğretimde öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu ise, Konya merkez ilçelerinde yer alan altı farklı ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan 289 kız, 344 erkek öğrenci olmak üzere toplam 633 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında, akademik erteleme ile insani değerler ölçeğinin alt boyutları arasında ilişkinin olduğu, insani değerler ölçeğinin alt boyutlarının akademik erteleme davranışını yordama gücüne sahip olduğu bulgusu görülmektedir.

2.5.2.Akademik Erteleme ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar

Senecal, vd.(1995), yaş ortalaması 18.6 olan 498 Kanadalı Fransız öğrencinin katıldığı bir çalışmada akademik erteleme eğiliminin bir öngörücüsü olarak özerklik ve kendini düzenlemenin rolünü incelemişlerdir. Verilerin analizlerinde erteleme eğilimi ile depresyon ve anksiyete arasında 01. düzeyinde pozitif yönde, benlik saygısı ile negatif yönde bir ilişki görülmüştür. Öz düzenleme ölçeğinin boyutlarından dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları ile erteleme eğilimi arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki olduğu, içsel motivasyon ile anlamlı düzeyde negatif ilişkili olduğu görülmüştür. Yapılan t testi analizleri bayan öğrencilerin erteleme eğilimi düzeyleri ile erkeklerin erteleme eğilimi düzeyleri arasında ($t = 3.38, p < .001$) düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla akademik görevleri erteleme eğilimlerinin daha düşük olduğu rapor edilmiştir. Yapılan regresyon analizlerinde, kişilik değişkeni olarak kabul edilen anksiyete, benlik saygısı ve depresyonun birlikte akademik erteleme eğiliminin %14 'ünü açıklayabildiği, öz düzenleme boyutlarından içsel, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları birlikte akademik erteleme eğiliminin % 25' ini açıklayabildiği görülmüştür. Sonuç olarak bu araştırmanın bulguları yaşamın önemli bir boyutu olan eğitim alanında erteleme eğilimi ile öz düzenleme stilleri arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Beck vd. (2000); 411 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada Solomon ve Rothblum (1984) tarafından geliştirilen "Erteleme Davranışı Değerlendirme

Ölçeği” kullanmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre, yüksek akademik ertelemeciler, düşük akademik ertelemecilerden daha fazla sınavlara hazırlanmayı geciktirirler. Yüksek akademik ertelemeciler, düşük akademik ertelemecilerden daha az ders çalışırlar.

Hammer ve Ferrari(2002), işçi ve memur sınıfı arasındaki erteleme eğilimindeki farklılıkları incelemek amacıyla düzenledikleri çalışmaya, 141’ i memur ve 211’ işçi olmak üzere toplam 352 çalışan yetişkin katılmıştır. Yapılan analizlerde yaş, cinsiyet, sahip olunan çocuk sayısı, statü, evlilik durumu ve eğitim düzeyi açısından erteleme eğilimi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Memur statüsünde çalışanların eğitim düzeyinin yüksek olmasına rağmen kronik erteleme düzeylerinin işçi statüsünde çalışanlarınkine oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Farran (2004)’ın akademik erteleme eğiliminin öngörülerini incelemek için düzenlediği çalışmaya 186 üniversite öğrencisi katılmış. Yapılan analizlerde akademik erteleme eğilimi ile depresyon, kaygı ve akademik görevlere yönelik yeterlilik duygusu ve öğrencilik rolüne yönelik değerlilik duygusu ve global değerlilik duygusuna yönelik olumsuz inançlar arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki olduğu görülmüştür. Akademik benlik kavramının akademik erteleme eğilimini güçlü bir şekilde öngörebildiği, akademik erteleme eğilimi ile depresyon ve akademik erteleme eğilimi ile kaygı arasında arabulucu rolü üstlendiği görülmüştür. Onwuegbuzie (2004), lisansüstü eğitime devam eden 135 öğrencinin katıldığı bir araştırma yapmış; araştırma sonucunda öğrencilerin % 41’ inin dönem ödevlerini yazmayı, % 39.3’ünün sınav hazırlığını ve %60’nın da haftalık okuma görevlerini erteledikleri saptamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 30.1’i bu durumu problem olarak gördüklerini; bu öğrencilerin %65’i ise erteleme eğilimi düzeylerini düşürmek istediklerini rapor etmişlerdir. Akademik erteleme eğilimi ile istatistik anksiyetesi arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizlerinde, işin sıkıcılığı ve başarısızlık korkusu kaynaklı erteleme eğiliminin, istatistik kaygısının alt boyutları ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Washington (2004), erteleme eğilimi ile depresyon arasındaki ilişkiyi incelemek için düzenlediği çalışmaya 420 üniversite öğrencisi katılmış. Yapılan veri analizlerinde erteleme eğilimi ile depresyon arasında $p < .05$ düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki görülmüştür. Erteleme eğiliminin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analizlerde ise kız öğrencilerin

erteleme eğilimi düzeylerinin erkek öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Ferrari, vd.(2005), Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Avustralya'dan toplam 660 kişinin katıldığı bir çalışmada erteleme eğiliminin yaygınlığını belirlemeye yönelik bir çalışma düzenlemiştir. Bu üç ayrı ülkede katılımcılardan toplanan veriler karşılaştırılmış, yapılan analizler sonucunda İngiltere' deki katılımcıların uyarılma ve kaçınan erteleme eğilimi düzeylerinin, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya'dan katılan katılımcıların düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür. Genel olarak yapılan analizlerde erteleme eğiliminin her iki türü açısından da ülkeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı, katılımcıların % 11,5' i kendisini uyarılmayı erteleme eğilimli, % 9.9 'u da kaçınan erteleme eğilimli olarak tanımladıkları ifade edilmiştir. Araştırma bulguları kronik erteleme eğiliminin bireyselci, İngilizce konuşan ve batılı toplumlar arasında aynı düzeyde olduğunu gösterdiği rapor edilmiştir.

Klassen vd.(2007)'in yaptığı çalışmaya 456 lisans öğrencisi katılmış ve bu çalışmada iki farklı inceleme yapılmıştır. Birinci çalışma akademik erteleme ile kendini düzenleme, öz yeterlik, benlik saygısı ve öz yeterlik ile kendini düzenleme arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Sonuçlar göstermiştir ki; öz yeterlik ve kendini düzenleme akademik ertelemeyi diğer değişkenlere göre daha yüksek düzeyde açıklamaktadır. İkinci çalışmada ise ertelemeyen yüksek düzeyde etkilenen lisans öğrencilerinin ve negatif erteleyicilerin motivasyon ve akademik özellikleri incelenmiştir. İkinci çalışmada negatif erteleyici olarak tanımlanan 195 katılımcının %25'i, düşük öngörülebilirlik ve sınıf düzeyine sahip olduğu ortaya konmuştur. Bu katılımcıların kendini düzenleme için düşük özyeterliliğe sahip oldukları görülmüştür. Not ortalamalarının kontrol edilmesinden sonra ertelemenin negatif etkisi olarak katılımcılarda kendini düzenleme yeterliliklerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Collins vd.(2008) 120 Afro-Amerikan lisansüstü öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada okuma kapasitesi(kelime dağarcığı ve okuduğunu anlama) ve akademik erteleme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan kanonik korelasyon analizi sonucunda lisansüstü öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri ile bu iki okuma değişkeni arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Özellikle birinci kanonik korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak çok değişkenli okuma yeteneği ile akademik ertelemenin sonuçlarından olan hata yapma korkusunun ilişkili olduğu sonucu

çıkıştır. İkinci kanonik korelasyon analizi ise akademik erteleme ile okuma yeteneğinin dönem ödevi yazma, yönetsel görevlerde bulunma, toplantılara katılma, haftalık okuma görevlerini yerine getirme ve kayda değer akademik görevlerde bulunma boyutlarıyla ilişki bulunmuştur.

Seo(2008) 692 lisans öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada ilişkilerde öz yeterliğin arabulucu olarak incelenmesiyle kişinin kendine yönelik mükemmeliyetçiliği ve akademik erteleme arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamıştır. Kendine yönelik mükemmeliyetçiliği yüksek olan öğrencilerin erteleme düzeylerinin diğerlerinden daha düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı zamanda öz yeterlilik ile akademik erteleme arasında ilişkinin düzeyi, akademik erteleme ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiden daha anlamlı çıkmıştır.

X.Tan vd.(2008) Singapur’da 226 lisans öğrencisiyle yaptıkları çalışmada akademik erteleme ile öğrencilerin ders notları arasındaki ilişki incelenmiştir. Kendi kendine öğrenme öz yeterliliği olan öğrencilerle akademik erteleme davranışı gösterenler arasında negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca kendi kendine öğrenme öz yeterliliği yüksek olan öğrencilerin başarı beklentisi, kendi kendine öğrenme öz yeterliliği düşük olanlardan daha yüksek bulunmuştur.

Humphrey ve Harbin(2010) web tabanlı sınıflarda akademik ertelemeyi azaltmak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin görevlerini erken bitirdiklerinde ödüllendirildiği durumlarda akademik erteleme davranışlarının azaldığı görülmüştür. Akademik ertelemenin; akademik performans üzerinde özellikle sınav puanları ve dönem sonu notları üzerinde olumsuz etkisi olduğu görülmüştür.

2.5.3.Karar Verme Stilleri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Bazı Araştırmalar

Kuzgun (1992)’ de yaptığı araştırmasında karar verilirken kullanılan stratejileri ölçmek amacıyla “Karar Stratejileri Ölçeği”ni geliştirmiştir, ölçeğin geçerlik çalışmaları esnasında kız ve erkeklerin, öğrencilerle yetişkinlerin ve bazı meslek gruplarının karar stratejileri puanları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; kız öğrencilerin mantıklı ve bağımlı karar ölçekleriyle kararsızlık ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları erkeklerinkinden; erkeklerin içtepsel karar puanlarının kızlarınkinden yüksek çıktığı bulunmuştur. Öğrencilerle yetişkinlerin karşılaştırılmasında 16–18 yaş grubundaki öğrencilerle 25–40 yaş grubundaki yetişkinlerin karar stratejileri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Meslek

gruplarıyla ilgili olarak ise doktorların, hukukçu (hâkim ve avukatların), subayların ve tiyatro sanatçılarının karar stratejileri karşılaştırılmıştır. Sonuçta grupların en çok mantıklı karar stratejisini kullandığı, bunu bağımlı ve içtepesel karar stratejilerinin izlediği görülmüştür. Kararsızlık puan ortalamaları grup içinde en düşük ortalamaya sahiptir. Ayrıca doktorların subaylardan daha çok içtepesel karar stratejisini benimsedikleri bulunmuştur.

Taşdelen(2002)'nin öğretmen adaylarının karar verme stilleri farklı psikososyal değişkenler açısından incelediği araştırmasının örneklemini Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde değişik bölümlerde öğrenim gören 451 (223 kız, 228 erkek) dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak uyarlama çalışması araştırmacı tarafından yapılan Karar Verme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulguları şu şekilde özetlenebilir: Karar verme stillerinin birbirleriyle olan ilişkilerine yönelik olarak, karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür: Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birbirleriyle ilişkisine yönelik olarak aşağıdaki anlamlı ilişkiler saptanmıştır: Rasyonel karar verme stili; öğrenim görülen bölüm, kendi ile ilgili kararlarda etkili olan kişinin değerlendirilmesi, problemlerle başa çıkma düzeyinin değerlendirilmesi ile; Bağımlı karar verme stili sosyo-ekonomik düzey algısı, aile davranışlarının algılanması, kendi ile ilgili kararlarda etkili olan kişinin değerlendirilmesi, problemlerle başa çıkma düzeyi algısı ile; Kaçınma karar verme stili kendini algılama biçimi, çevre tarafından değerlendirme biçiminin algısı, kendi ile ilgili kararlarda etkili olan kişinin değerlendirilmesi, sahip olunan yenilikçi davranışın değerlendirilmesi, zeka ve yetenek açısından kendini yeterli algılama düzeyi, problemlerle başa çıkma düzeyinin değerlendirilmesi ile; Kendiliğinden-anlık karar verme stili aile davranışlarının algılanması, arkadaş davranışlarının algılanması, zeka ve yetenek açısından kendini yeterli algılama düzeyi ile; anlamlı ilişkiler içinde bulunmuştur. Sezgisel karar verme stili ise değişkenlerin hiçbiri ile ilişkili bulunmamıştır.

Hamamcı ve Çoban (2006), Gaziantep'teki 344 lise son sınıf öğrencisi üzerinde farklı kontrol odağına sahip bireylerin kullandıkları karar verme stratejilerini incelemiştir. Veri toplama aracı olarak Rotter'ın İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği ve Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen Karar Stratejileri Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin genel olarak içsel kontrol odağına sahip olduğu ve çoğunlukla mantıklı karar verme stratejisini kullandıkları tespit edilmiştir.

Avşaroğlu(2007) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin bazı özlük niteliklerine göre farklılaşma durumu incelemiş ve benlik saygısı alt ölçek puanlarının, karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerini ne düzeyde açıkladığı incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir: Öğrencilerin cinsiyetleri ile karar vermede özsaygı puan ortalamaları ve karar verme stilleri alt boyutları (dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme) arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin okudukları sınıfla, karar vermede özsaygı puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmüştür. Karar verme stilleri alt boyutları ile (dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme) sınıf düzeyleri arasında manidar bir farklılaşma çıkmamıştır. Öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerle (köy-kasaba, ilçe, il ve büyük şehir) karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri alt ölçek puan ortalamaları arasında manidar düzeyde farklılıkların olmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin mezun oldukları lise türü ile karar vermede özsaygı puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık gözlenmezken, karar verme ölçeğinin alt boyutlarından, erteleyici karar verme stili ile mezun olunan lise türü açısından manidar bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerinin benlik saygısı alt boyutlardan, özgüven, başarı ve üretkenliğin, karar vermede özsaygıyı anlamlı düzeyde açıkladığı görülmesine karşın benlik değeri, depresif duygulanım ve kendini yetmenin ise anlamlı düzeyde açıklamadığı bulunmuştur. Benlik saygısı alt boyutlarının tamamının, karar verme stillerinden dikkatli karar vermeyi açıkladığı, benlik saygısı alt boyutlarından özgüven, depresif duygulanım, kendine yetme, başarı ve üretkenliğin, kaçınan karar vermeyi açıkladığı, benlik değerinin ise açıklamadığı, benlik saygısı alt boyutlardan depresif duygulanım, kendine yetme, başarı ve üretkenliğin erteleyici karar vermeyi açıkladığı, benlik değeri ve özgüven alt boyutlarının açıklamadığı, benlik saygısı alt boyutlarından özgüvenin panik karar vermeyi açıklamadığı, diğer alt boyutların yani benlik değeri, depresif duygulanım, kendine yetme, başarı ve üretkenliğin panik karar vermeyi anlamlı düzeyde açıkladığı saptanmıştır.

Kaşık(2009) araştırmasında ergenlerin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeylerini, sosyal yetkinlik beklentisi düzeyi ve bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak ele alan bir inceleme

yapmıştır. Araştırmada öğrencilerin karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan ve erteleyici alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları arasında cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak kız öğrencilerin panik karar verme stilini erkek öğrencilere göre daha çok kullandıkları bulunmuştur. Ergenlerin yetkinlik beklentisi düzeyi ve dikkatli karar verme stili arasında pozitif yönde anlamlı ilişki, yetkinlik beklentisi düzeyi ve kaçınan karar verme stili arasında negatif yönde anlamlı ilişki, yetkinlik beklentisi düzeyi ve panik karar verme stili arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ergenlerin yetkinlik beklenti düzeyleri arttıkça dikkatli karar verme stilini kullanma düzeyleri artmakta, kaçınan ve panik karar verme stilini kullanma düzeyleri ise azalmaktadır. Ayrıca yetkinlik beklentisi düzeyleri ortalamasının üstünde bulunan ergenlerin daha çok karar vermede özsaygı ve dikkatli alt ölçek puanlarının yüksek, erteleyici, panik ve kaçınan alt ölçek puanlarının ise daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Can(2009) “Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan ve karar verme stillerinin incelenmesi” isimli çalışmasında üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı ve akılcı olmayan inançlar ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırma örneklemini toplam 750 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma bulguları karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan ve erteleyici karar verme stili düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak öğrencilerin panik karar verme stili düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgusuna göre, kız öğrencilerin panik karar verme düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Akılcı olmayan inançlar ile özsaygı karar verme stili arasında negatif yönde, dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stili arasında da pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Akılcı olmayan inanç ölçeği puanları ortalamasının altında yani akılcı olmayan inanç ölçeği puanları düşük olan öğrencilerin karar verme ölçeği erteleyici, panik ve kaçınan alt boyutlarında negatif yönde anlamlı bir ilişki; özsaygı alt boyutunda pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, dikkatli alt boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çolakkadıoğlu(2010)'nun Anadolu liselerinde öğrenimine devam eden dokuzuncu sınıf öğrencilerinin olduğu yansız atanan iki şubede araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği araştırma deneysel desen türündedir. Deney grubunda 18, kontrol grubunda 18 olmak üzere toplam 36 öğrenci

araştırmaya katılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde karar verme beceri eğitimi grup uygulamalarının ergenlerin karar vermede öz-saygı düzeylerini ve olumlu başa çıkma stili kullanımını arttırdığı, olumsuz başa çıkma stillerini kullanımını ise, azalttığı ve bu etkinin uzun süreli olduğu görülmüştür. Ancak kız ve erkek öğrencilerin kazanımlarında farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, karar verme beceri eğitimi grup uygulamalarının dokuzuncu sınıf öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyini yükseltmede, ihtiyatlı seçici karar verme becerisi geliştirmede ve olumsuz başa çıkma stillerini (umursamaz, panik, sorumluluktan kaçma) kullanımını azaltmada etkili olduğu söylenebilir.

İlmez(2010) Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesindeki Hava Kuvvetleri Komutanlığındaki yöneticilerin liderlik stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve seçilmiş kimlik değişkenlerine göre istatistiksel karşılaştırmalar yapmak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasını Antalya İli Hava Kuvvetleri Komutanlığında görev yapan 244 askeri personel üzerinde yürütmüştür. Bu çalışmaya göre, yöneticilerin dönüşümcü liderlik stilleri ile sezgisel karar verme, bağımlı karar verme ve kaçınmacı karar verme stilleri; koşullu ödüllendirmeye ilişkin işlemsel liderlik stilleri ile istisnalarla yönetime ilişkin işlemsel liderlik stilleri; koşullu ödüllendirmeye ilişkin işlemsel liderlik stili ile sezgisel karar verme, bağımlı karar verme ve rasyonel karar verme stilleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yılmaz(2011) üniversite öğrencilerinin, karar verme stillerinin ve karar vermede özsaygı düzeylerinin utangaçlık ve benlik saygısı açısından incelediği çalışmasında araştırma bulgularına utangaçlık açısından bakıldığında, utangaçlık ile karar vermede özsaygıyı ve dikkatli karar verme arasında negatif yönde bir ilişki olduğu yani utangaçlık arttıkça karar vermede özsaygı ve dikkatli karar vermenin azaldığını göstermiştir. Benlik saygısı ile karar vermede özsaygı ve panik karar verme ile anlamlı bir ilişki saptanmış bunun yanında karar vermede erteleyici yaklaşım arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. Karar vermede özsaygı puan ortalamaları ile düşük ve yüksek utangaçlık düzeylerine bakıldığında öğrencilerin utangaçlık düzeyleri düştükçe karar vermede özsaygı puan ortalamaları artmaktadır. Aynı durum dikkatli karar vermede de mevcut iken kaçınan, erteleyici ve panik karar verme durumlarında öğrencilerin utangaçlık düzeyi düştükçe kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri de düşmektedir. Karar vermede

özsayı puan ortalamalarına baktığımızda benlik saygısı düşük olan öğrencilerde karar vermede özsayı puan ortalamaları düşerken yüksek olan öğrencilerde de yükseldiği tespit edilmiştir. Kaçınan karar verme alt boyutunda bakıldığında ise benlik saygısı yükseldiğinde kaçınan karar verme davranışı düşerken benlik saygısı yüksek öğrencilerde kaçınan karar verme durumlarında düşüş gözlemlenmektedir. Karar vermenin diğer alt boyutları olan dikkatli karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar vermede anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Yayla(2011) çalışmasında ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin karar verme stillerinin kariyer gelişimlerini yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırma grubuna Kırıkkale ilindeki 7 resmi ilköğretim okulundan 400 (213 kız ve 187 erkek) 8. sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Ergenlerde Karar Verme Ölçeği nin karar vermede özsayı ile ihtiyatlı seçicilik, umursamazlık, panik, sorumluluktan kaçma alt ölçekleri puanları birlikte Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği puanlarına ilişkin toplam varyansın %23'ünü açıklamıştır. İhtiyatlı seçicilik kariyer gelişiminin en güçlü yordayıcısı olup bunu sırasıyla karar vermede özsayı ve panik izlemiştir.

Tunç(2011),’un araştırmasında ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin karar vermede özsayı ve karar verme stilleri ile algıladıkları ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bunun yanı sıra araştırmada ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ana-baba tutumlarının sosyo-ekonomik düzeye, ana-baba eğitim düzeyine göre ve karar verme stillerinin ana-baba eğitim düzeyine ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bunun yanında ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde babalarının eğitim düzeylerine göre karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırmada, ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde cinsiyete göre karar vermede stillerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Algılanan anne-baba kabulü ihtiyatlı seçicilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken, panik, sorumluluktan kaçma ve umursamazlık arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Algılanan anne-baba denetim ile karar vermede özsayı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Algılanan anne-baba denetim ile ihtiyatlı seçicilik arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak anne-baba denetim

ile panik, sorumluktan kaçma ve umursamazlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Deveci(2011) “Ergenlerde karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi” başlıklı çalışmasında lise öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve karar verme stilleri arasındaki farkı incelemiştir. Bulgular doğum sırası, algılanan sosyal destek ve karar verme stilleri arasında anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Verilerin toplandığı öğrenciler ilk, ortanca ve son çocuk olma durumlarına göre üç gruba ayrılmıştır. Doğum sırası ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğum sırasına göre karar verme stilleri arasında ise ihtiyatlı-seçicilik karar verme stilinde ortanca çocuklar lehine anlamlı fark olduğu; diğer karar verme stillerinde anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular, aileden algılanan sosyal desteği yüksek olan grubun karar vermede özsaygı ve panik stilleri puanlarının daha yüksek; umursamazlık ve sorumluluktan kaçma stilleri puanlarının ise daha düşük olduğunu göstermiştir. Aileden algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan gruptan düşük olan gruba doğru ihtiyatlı seçicilik stili puanlarının da yüksekten düşüğe sıralandığı bulunmuştur. Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan gruptan düşük olan gruba doğru karar vermede özsaygı puanlarının da yüksekten düşüğe sıralandığı bulunmuştur. Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi yüksek ve orta olan grupların ihtiyatlı-seçicilik stili puanları düşük olan gruptan yüksek bulunmuştur. Öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyi yüksek olan grubun karar vermede özsaygı ve ihtiyatlı-seçicilik stili puanları orta ve düşük olan gruptan yüksek bulunmuştur. Arkadaştan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyi gruplarına göre panik, umursamazlık ve sorumluluktan kaçma stilleri puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Altay(2011) bir grup mağaza yöneticisi üzerinde yaptığı çalışmasında yöneticilerin genel duygusal zeka düzeyleri ve karar verme stillerinin ortalamasının üzerinde olduğunu bulmuştur. Araştırmaya katılan yöneticilerin duygusal zeka düzeyleri arasında, yaş, yöneticilik düzeyi, mesleki kıdem, konu hakkında eğitim alma ve kitap okuma bakımından farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu yöneticilerin karar verme stillerinde farklılaşma yaratan değişkenlerin ise eğitim durumu ve yöneticilik düzeyi değişkenleri olduğu görülmüştür. Ayrıca, araştırmaya katılan yöneticilerin duygusal zeka düzeylerinin, karar verme stilleri üzerinde kısmen etkisi olduğu belirlenmiştir.

2.5.4. Karar Verme Stilleri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar

Cella vd. (1987), yaş ortalaması 19.7 olan 60 üniversite öğrencisini, Marcia'nın dört kimlik statüsüne göre sınıflamış ve karar verme stilleri ile ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre; kimlik statüsü ipotekli ergenlerin sezgisel karar verme stili ortalamaları, diğer kimlik statüsü gruplarına göre yüksek bulunmuştur. Moratoryum ve kimliği başaran kimlik statüsündeki ergenler arasında karar verme stillerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Moratoryum grubundaki sezgisel karar veren ergenlerin tümünün kız, dikkatli karar veren ergenlerin tümünün de erkek öğrenciler olduğu görülmüştür (Akt. Taşdelen, 2002:31).

Burnett vd.(1989), üniversitede öğrenim gören birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin kariyer kararları ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonucunda karar verme davranışını belirlemede, öğrencilerin karar verme stillerinin ve benlik saygılarının etkili olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda ihtiyatlı-seçici karar verme stili ile kariyer seçimleri ve konu seçimi arasında pozitif bir ilişki saptamışlardır. Özsaygısı yüksek öğrencilerin, benzer olarak ihtiyatlı-seçici karar verme stilini kullandıkları ve kariyer seçimleri ile pozitif bir ilişki gösterdiklerini, diğer karar verme stillerini kullanan öğrencilerle, kariyer seçimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirtmişlerdir.

Burnett (1991), üniversite öğrencilerinin karar vermede benliğin etkisi ve stresli bir karar vermede kullandıkları ölçütleri incelemiştir. Karar verme sürecinde kendine güven duygularının düşük olması, bireyin karar almasında sıkıntı doğururken, yüksek bir kendine saygı düzeyi, karar verme için de bireyin daha akılcı ve mantıklı karar vermesini sağlayabilmektedir. Araştırma sonucunda, benliğin tüm yönleri (genel, sözel, akademik, güvenilirlik ve problem çözme beklentisi) dikkatli karar verme (çözümüne ilişkin iyimser olma) stiliyle olumlu ilişkiler gözlenirken, dikkatsiz karar verme (çözümüne ilişkin kötümser olma) ve içtepisel karar verme stiliyle olumsuz bir ilişki içinde olduğunu saptamıştır. Ayrıca dikkatli karar verme stiliyle karar vermede kendine saygı arasında olumlu bir ilişki, fakat dikkatsiz karar verme ve içtepisel stilleriyle karar vermede kendine saygı arasında olumsuz bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir.

Scott ve Bruce (1995), bireylerin karar verme sürecinde sorunlara yaklaşırken kullandıkları karar verme stillerindeki bireysel farklılıkları ölçmek amacıyla Karar Verme Stilleri Ölçeği'ni (KVSÖ) geliştirmiştir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması sonucunda araştırmacılar birbirinden farklı beş karar verme stili

tanımlamışlardır. Bunlar ölçekteki sırası ile; Rasyonel Karar Verme Stili, Sezgisel Karar Verme Stili, Bağımlı Karar Verme Stili, Kaçınan Karar Verme Stili, Kendiliğinden/Anlık Karar Verme Stili'dir. Karar verme stilleri arasındaki korelasyonlar araştırmacıların, sadece bir karar verme stiline güvenilmediği ve karar verme stilinin tek bir karşılığı olmadığı görüşünü desteklemektedir.

Mann vd.(1998), karar vermeye ilişkin araştırmayı üç batı ülkesinden (ABD, 475; Avustralya, 262; Yeni Zelanda, 260) ve üç Asya ülkesindeki (Japonya, 359; Hong Kong, 281; Taiwan 414) öğrenci üzerinde yapmışlardır. Araştırma sonucunda batı ülkelerindeki öğrencilerin karar verme yetenekleri doğudaki öğrencilere göre kendine güvenleri daha yüksek olarak bulunmuştur. Bunun nedeni de araştırmacılar tarafından batıda bireyselliğin, doğuda ise grup kültürünün daha baskın olmasına dayandırılmıştır. Dikkatli karar verme stratejisi açısından kültürler arası bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte Asya öğrencilerinin çekingen karar verme, sorumluluğu başkasına devretme ve aceleci karar vermeye batı öğrencilerine göre daha meyilli olduğu bulunmuştur. Japon öğrencilerin kaçınan karar vermede ve aceleci karar vermede en yüksek, bunun yanında kendine güven açısından en düşük puanı aldıkları görülmüştür.

Gloria ve Hird (1999), üniversite öğrencilerinin etnik durumlarına göre karar verme ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlar. Araştırma sonucunda; beyaz öğrencilerin diğer etnik gruptaki öğrenciler göre, karar vermede özyeterliliği daha yüksek ve kaygı düzeyleri daha düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Mau (2000), liseye giden öğrencilerin mesleki karar verme ve karar vermede özyeterlilik düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemiş, araştırma sonucunda; öğrencilerin cinsiyetlerine ve farklı kültürel yapılarına göre karar vermede özyeterlilik ve karar verme stillerinin farklı etkileşim içinde olduğunu saptamıştır. Tayvanlı ve Amerikalı öğrencilerin, akılcı ve sezgisel karar verme stillerinin anlamlı düzeyde farklılık göstermediğini, ancak bağımlı karar verme stili düzeylerinde anlamlı farklılığın olduğunu gözlemiştir. Aynı zamanda Tayvanlı öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu, Amerikalı öğrencilerin ise karar vermede özyeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Cinsiyetler açısından Amerikalı öğrencilerde karar verme stilleri ve özyeterlilik düzeyleri arasında farklılığın olmadığını, Tayvanlı öğrencilerde kız öğrencilerin, bağımlı karar verme stilleri puanlarının, erkek öğrencilerin ise karar vermede özyeterlilik puann ortalamalarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Brew(2001) yaptığı çalışmada ergenlik dönemindeki öğrenciler arasında karar verme sürecinde kültürler arası ve cinsiyet farklılıklarını incelemiştir. 69 İngiliz, 70 Çinli'den oluşan üç karar ikilemine yapılan cevaplamalar bireysel karşı kolektif seçimlere, seçim nedenlerine ve kullanılan dört karar tarzının (kaçınma, kayıtsızlık, hiperdikkatlilik, ihtiyat) derecesine göre karşılaştırıldı. Araştırma sonucunda; Çinli öğrencilerin İngiliz öğrencilere göre seçim yapmada karar seçenekleri ve nedenlere daha kolektif yaklaşım sergiledikleri ve dikkat tarzları ile ilgili olarak küçük bir farkla kaçınma, kayıtsızlık ve hiperdikkat karar tarzlarında daha çok puan aldıkları bulunmuştur.

Bednar ve Fisher (2003) ergenlerin karar verme davranışı ve ebeveynlik stili arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yaptıkları bir araştırmada ebeveynlerinin stili ne olursa olsun ergenlerin sosyal içerikli kararlarda arkadaşlarına baş vurduklarını ortaya koymuşlardır. Bunla beraber ergenlerin ahlaki ve bilgiye dayalı kararlar için ebeveynlerini referans kaynağı olarak kabul edip etmemelerinin daha çok ebeveynlik stiline bağlı olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda ebeveynini ihmalkar-rededici olarak algılayan ergenlerin ahlaki ve bilgiye dayalı kararlar için ailelerinden çok arkadaşlarına başvurdukları ortaya çıkmıştır.

Thunholm (2004), bireylerin benlik saygısı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmaya katılan 206 kişiden elde edilen sonuçlara göre, rasyonel, bağımlı ve kaçınan karar verme stillerinin kısmen benlik saygısı tarafından öngörülebildiğini tespit etmiştir. Ayrıca sonuçlar, karar verme stiline yalnızca alışkanlıkların ve düşünme eylemlerinin bir yansıması olmadığını, karar verme stillerinin kendini düzenleme ve kendini değerlendirmeyi de içerdiğini göstermiştir. Bağımlı ve özellikle kaçınan karar verme stiline düşük temel ve kazanılan benlik saygısı ile ilişkili ve kendini düzenleme yeteneğini de azalttığı görülmüştür. Bağımlı karar verme stili bilinçli bir düşünme sürecini gerçekleştirmedeki güçlükler ile ilişkili, kaçınan karar verme stiline karar vermeye başlama becerisindeki güçlükler ile ilişkili görülmüştür. Aynı zamanda rasyonel karar verme stiline benlik saygısı ile pozitif ilişkili olduğu görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma betimsel yöntem ve ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiş olup, araştırmanın bağımsız ve bağımlı değişkenleri arasında yordayıcılık ilişkisine yönelik tarama yapılmıştır. Araştırmada genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının, öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyeti, anne-baba öğrenim durumu, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve öğrenim görülen alan) ile karar verme stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve bu amaçla veriler toplanmıştır.

3.1.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, 2010-2011 öğretim yılı ikinci döneminde, Gaziantep İli Şahinbey ve Şehitkâmil İlçelerinde liseye devam eden 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileridir. Araştırmada örneklem grubu için tabakalı örnekleme yöntemi ile öncelikle alt, orta ve üst sosyo ekonomik düzeyden seçilen 6 genel liseden (Şahinbey Gaziantep Lisesi, Şahinbey İMKB Anadolu Lisesi, Şahinbey Şehit Şahin Lisesi, Şehitkamil Gaziantep Anadolu Lisesi, Şehitkamil Orhan Sevinç Lisesi, Şehitkamil Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi), yine seçkisiz küme örnekleme yöntemi ile her okuldan seçilen 3 şubeden oluşturmaktadır. Araştırmaya 408 lise öğrencisi katılmıştır. Bunlardan 216'sı kız (% 52,9) ve 192'si erkektir (%47,1).

3.1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerine ulaşırken, öğrencilerin akademik erteleme düzeyini tespit etmek için Çakıcı (2002) tarafından geliştirilen ‘Akademik Erteleme Ölçeği’, karar verme stillerini belirlemek için Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilip Taşdelen (2002) tarafından Türkçeye çevrilen ‘Karar Verme Stilleri Envanteri’ kullanılacaktır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili (öğrencinin cinsiyeti, anne baba eğitim durumu, öğrenim gördüğü alan, öğrenim gördüğü sınıf, öğrenim gördüğü lise) bilgileri elde etmek için ‘Kişisel Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bu veri toplama araçlarına ilişkin tanıtıcı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan öğrencinin cinsiyeti, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğrenim gördüğü alan, öğrenim gördüğü sınıfın belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formu örneği Ek.1’de verilmiştir.

Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ) :

Öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını belirlemek amacıyla, Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen “Akademik Erteleme Ölçeği” kullanılmıştır. Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin öğrenim yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınavlara hazırlanma, proje hazırlama gibi) 12 olumsuz, 7 olumlu olmak üzere 19 ifadeden oluşmaktadır. Bu ölçekte yer alan ifadelere verilen tepkiler “beni hiç yansıtmıyor”, “beni çok az yansıtmıyor”, “beni biraz yansıtmıyor”, “beni çoğunlukla yansıtmıyor”, “beni tamamen yansıtmıyor” biçiminde olmak üzere beş basamaklı Likert tipinde derecelendirilmektedir. Akademik erteleme ölçeğinin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin birinci faktörü için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .89, ikinci faktörü için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı .84’dür. Spearman Brown iki yarım test güvenilirliği, 10 maddelik birinci yarım test için .87 , 9 maddelik ikinci yarım test için .86 olmak üzere toplam .85 olarak hesaplanmıştır. Akademik Erteleme Ölçeğinin 65 lise öğrencisine on yedi gün ara ile uygulanmasından hesaplanan test-tekrar korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test-

tekrar test güvenilirlik katsayısı birinci faktör için .80 , ikinci faktör için .82 olarak hesaplanmıştır (Çakıcı, 2003: 68).

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ), bireylerin karar verme sürecinde sorunlara yaklaşırken kullandıkları karar verme stillerindeki bireysel farklılıkları ölçmek amacıyla Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilmiştir. Karar Verme Stili Ölçeği'nin 25 maddeli orijinal formu; rasyonel, sezgisel, bağımlı, kendiliğindenlik ve kaçınan karar verme stilleri ile beş alt boyut içeren bir yapı almıştır. Ölçek maddeleri; “kesinlikle katılmıyorum” (1), “katılmıyorum” (2), “kararsızım” (3), “katılıyorum” (4), “kesinlikle katılıyorum” (5) şeklinde sıralanan likert tipi 5’li bir dereceleme göre puanlanmaktadır.

Scott ve Bruce (1995) iç tutarlılık katsayısı her bir alt ölçek için $\alpha = .79$ ile .94 arasında değişen değerlerde bulmuşlardır. Ölçek Taşdelen(2002) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)’nin Güvenirliği

KVSÖ’ nin orijinal İngilizce formu Taşdelen(2002) tarafından Türkçe’ye çevrilmiştir. Daha sonra, orijinal form alanında uzman üç öğretim üyesi tarafından Türkçe’ye çevrilmiş ve yapılan çeviriler karşılaştırmalı olarak incelenerek tek bir çeviri haline getirilmiştir. Elde edilen çeviri ile İngilizce orijinal form Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerine iki hafta arayla uygulanmıştır. Uygulama verilerinin, her madde için Pearson Korelasyon Katsayısına bakılmıştır. Türkçe ve İngilizce uygulamaları arasındaki ilişki ($n=38$) $r = .727$ $p < .001$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç, uygulamalar arasındaki tutarlığın yüksek olduğunu dolayısı ile dil eşdeğerliğinin sağlandığını göstermektedir.

Dil eşdeğerliği sağlanan ölçek, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören 451 öğrenci grubuna uygulanmıştır. KVSÖ’ nin güvenilirlik çalışması için iç tutarlılık katsayıları (Cronbach alpha) hesaplanmıştır. Ölçeğin beş alt boyutunun tek tek iç tutarlılık (Cronbach alpha) analizleri incelendiğinde; Rasyonel Karar Verme Stili Alt Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa: .76, Sezgisel Karar Verme Stili Alt Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa: .78, Bağımlı Karar Verme Stili Alt Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa: .76, Kaçınan

Karar Verme Stili Alt Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa: .79, Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili Alt Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı alfa: .79 ve 24 maddeli tüm ölçek için iç tutarlılık alfa: .74 bulunmuştur.

Test-tekrar test güvenirliliği için yapılan analizlerde (n= 82) iki uygulama arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı, rasyonel karar verme stili boyutu için $r = .257$ $p < .05$; sezgisel karar verme stili boyutu için $r = .293$ $p < .01$; bağımlı karar verme stili boyutu için $r = .524$ $p < .01$; kaçınan karar verme stili boyutu için $r = .347$ $p < .01$; kendiliğinden-anlık karar verme stili boyutu için $r = .257$ $p < .05$; ve ölçeğin tüm maddeleri için $r = .439$ $p < .01$ düzeylerinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar, ölçeğin ölçtüğü davranış altına ilişkin oldukça yüksek bir tutarlılıkta veri sağlayabildiği rapor edilmiştir (Taşdelen, 2002: 48-50).

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)'nin Geçerliliği

KVSÖ' nün yapı geçerliliğini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Araştırmada KVSÖ' nün orijininde olduğu gibi birbirinden ilişkisiz faktörlere ayrışması beklentisi Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak incelenmiştir. Uygulamalar sonucunda faktör analizi incelendiğinde, 12. maddenin (“Önemli kararlarımı, nadiren başkalarına danışmadan alırım”) kendi faktöründe yüklenmeyip ,13 ile 4. faktörde yüklendiği görülmüştür. Bu madde silindiğinde bağımlı karar verme stili alt ölçeğinin alfa değerinin ,64’ den ,76 yükseldiği ve bağımlı karar verme stili boyutunda madde toplam korelasyon değerinin $r = .01$ olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar referans alınarak bu madde ölçekten çıkarılarak, 24 madde üzerinden analizler tekrarlanmıştır. Yapılan analizlerde 4.31, 3.53, 2.31, 1.82 ve 1.67’ lik kritik değerler (eigenvalue) taşıyan 5 temel faktör bulunmuş 1. Faktör; kaçınan karar verme stili alt ölçeğine yüklenmiştir. 2. Faktör; anlık karar verme stili alt ölçeğine yüklenmiştir. 3. Faktör; sezgisel karar verme stiline yüklenmiştir. 4. Faktör; rasyonel karar verme stiline yüklenmiştir. 5. Faktör, bağımlı karar verme stiline yüklenmiştir.

Ölçeğin geçerliliği için yapılan ayrı bir çalışmada Rotter’in iç-dış denetim odağı Ölçeği (Rotter, 1996; akt.: Taşdelen, 2002) ile ilişkisine bakılmıştır. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşan 180 kişilik bir gruba yapılan uygulamada rasyonel karar verme stili ile denetim odağı ilişkisinde $r = - .082$ ’lik negatif yönlü bir ilişki; sezgisel karar verme stili $r = .058$; bağımlı karar verme stili ile $r = .190$, $p < .05$; kaçınan karar verme stili ile $r = .233$, $p < .005$; kendiliğinden-anlık karar verme stili ile $r = .156$, $p < .05$ doğru pozitif bir ilişki

bulunmuştur. Bu bulgular, dıştan denetimle; sezgisel, bağımlı, kaçınan ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasında olumlu ve buna karşılık, dıştan denetimle rasyonel karar verme stili arasında olumsuz ilişki olduğu yönündeki kuramsal hipotezi desteklediği rapor edilmiştir.

Bu analizler sonucunda bağımlı karar verme stilinden 12. maddenin çıkartılması ile alt boyutlar ve ilgili maddelerle 24 madde üzerinden ölçek hazır hale gelmiştir. Ölçek maddeleri ve alt ölçekler aşağıda sıralanmıştır: Rasyonel Karar Verme Stili: 1, 2, 3, 4, 5.; Sezgisel Karar Verme Stili: 6, 7, 8,9, 10. Bağımlı Karar Verme Stili: 11 , 12, 13, 14; Kaçınan Karar Verme Stili: 15, 16, 17, 18, 19; Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili: 20, 21, 22, 23, 24. Elde edilen bütün bu bulguların, Karar Verme Stilleri Ölçeği'nin bireylerin karar verme stillerini saptamada güvenilir ve geçerli bir veri toplama aracı olarak kullanılabileceği rapor edilmiştir (Taşdelen, 2002: 45-47).

3.1.4. Verilerin Toplanması

Verileri toplamak amacıyla daha önce seçkisiz küme örnekleme yöntemi ile seçilen çalışma grubundaki öğrencilere ölçeklerin uygulanacağı saatler belirlenmiştir. Belirlenen saatlerde “Akademik Erteleme Ölçeği”, “Karar Verme Stilleri Ölçeği” ve araştırmanın bağımsız değişkenlerinden olan öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgileri elde etmek için hazırlanan Kişisel Bilgi Formu öğrencilere birlikte uygulanmıştır.

Ölçekler ve Kişisel Bilgi Formu uygulamadan önce öğrencilere araştırmayla ilgili bilgi verilmiştir. Ölçek ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmadan önce yönergeleri okunmuştur. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

3.1.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Araştırma için gerekli veriler, genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerine uygulanan anket yoluyla elde edilmiştir. Anket yoluyla elde edilen ham veriler bilgisayara aktarılmıştır. Araştırmanın ana ve alt problemlerine cevap bulma sürecinde, SPSS 13.0 (Statistical Packet for The Social Science) programından yararlanılarak, akademik erteleme ölçeğinden alınan puanları ile karar verme stilleri ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi bulmak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde öncelikle Kişisel Bilgi Formundan elde edilen demografik bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları çıkartılmıştır. Kullanılan iki ölçme aracından elde edilen puanların aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri hesaplanmıştır. Araştırmada değişkenlerin arasında hangi istatistikî analizler kullanıldığı aşağıda belirtilmiştir:

1. Öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi saptamak için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi (Multiple Linear Regression) tekniği kullanılmıştır.
2. Alt problemlere ilişkin verilerin çözümlenmesi için öncelikli olarak Levene F Testi uygulanmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Levene F Testi'nde $p > .05$ bulunduğu hallerde uygulama alanına göre; Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) veya t-testi kullanılmıştır.
3. Öğrencilerin akademik erteleme puanlarının ve karar verme stillerinin, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplarda t testinden yararlanılmıştır.
4. Öğrencilerin karar verme stilleri arasında bir ilişki örüntüsü olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Katsayısı testi kullanılmıştır.
5. Öğrencilerin akademik erteleme puanlarının ve karar verme stili düzeylerinin; anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, öğrenim görülen sınıf ve öğrenim görülen alana göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.
6. İstatistiksel çözümlenmelerdeki anlamlılık düzeyi, araştırmanın ana problemi için .01, alt problemler için .05 kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın ana problemi ve alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

4.2. DENEKLERİN BETİMSSEL DEĞİŞKENLERE GÖRE DAĞILIMLARI

Bu bölümde araştırmaya katılan genel liselerin 10, 11, ve 12. sınıf öğrencilerinin kişisel bilgi formunda belirtilen bazı demografik değişkenlerle ilgili (cinsiyeti, anne-baba öğrenim durumu, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve öğrenim alanı) frekans dağılımı ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	216	52,9
Erkek	192	47,1
Toplam	408	100

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %52,9'unu kadın öğrenciler, %47,1'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 4.2. Araştırmaya katılan öğrencilerin anne öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı

Anne Öğrenim Durumu	N	%
Herhangi Bir okul bitirmemiş	83	20,4
İlköğretim mezunu (ilk veya ortaokul)	197	48,3
Ortaöğretim mezunu (lise ve dengi bir okul)	90	22,1
Yükseköğretim mezunu	37	9,1
Toplam	408	100,0

Tablo 4.2.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan lise öğrencilerinin annelerinin öğrenim durumu değişkenine göre %20,4'ünün herhangi bir okul bitirmemiş olduğu, %48,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %22,1'inin ortaöğretim mezunu olduğu ve %9,1'inin yükseköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin baba öğrenim durumu değişkenine göre dağılımı

Baba Öğrenim Durumu	N	%
Herhangi Bir okul bitirmemiş	16	3,9
İlköğretim mezunu (ilk veya ortaokul)	193	47,3
Ortaöğretim mezunu (lise ve dengi bir okul)	119	29,2
Yükseköğretim mezunu	80	19,6
Toplam	408	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumu değişkenine göre %3,9'unun herhangi bir okul bitirmemiş olduğu, %47,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %29,2'sinin ortaöğretim mezunu olduğu ve %19,6'sının yüksek öğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin anne öğrenim durumları ile kıyaslandığında baba eğitim durumlarının genel olarak anne öğrenim durumundan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görülen alan değişkenine göre dağılımı

Öğrenim Görülen Alan	N	%
Sözel	87	21,3
Sayısal	190	46,6
Türkçe-Matematik	131	32,1
Toplam	408	100,0

Tablo 4.4.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan lise öğrencilerinin öğrenim görülen alan değişkenine göre %21,3'ü sözel alanda, %46,6'sı sayısal alanda, %32,1'i ise türkçe-matematik alanında eğitim görmektedir.

Tablo 4.5. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görülen sınıf değişkenine göre dağılımı

Öğrenim Görülen Sınıf	N	%
10. Sınıf	152	37,3
11. Sınıf	162	39,7
12. Sınıf	94	23
Toplam	408	100,0

Tablo 4.5. incelendiğinde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre %37,3'ünün 10, %39,7'sinin 11, %23'ünün de 12. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

4.3. ARAŞTIRMANIN ANA PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ana problemi " Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile karar verme stilleri tarafından yordanmakta mıdır?" şeklindedir.

Liselerin 10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme ve karar verme stilleri ölçeğine verdikleri cevaplardan hareketle elde edilen veriler karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Ana problemde lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile karar verme stilleri arasındaki yordayıcılık ilişkisini aramak amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4.6. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	Standart		B	T	p	İkili r	Kısmi r
	B	Hata					
Sabit	45,945	3,144	-	14,612	,000	-	-
Rasyonel	-,149	,114	-,066	-1,303	,193	-,169	-,065
Sezgisel	,165	,112	,072	1,473	,141	,104	,073
Bağımlı	-,067	,122	-,26	-,545	,586	,009	-,027
Kaçıngan	0,557	0,094	0,317	5,927	0,000	0,402	0,283
Anlık	0,251	0,105	0,129	2,379	0,018	0,320	0,118
R= 0,433		R ² = 0,187					
F(5,402)= 18,535		p = 0,000					

Anlık karar verme ve kaçıngan karar verme değişkenleri birlikte akademik erteleme davranışı puanları ile anlamlı bir ilişki vermektedir, $R=0.43$, $R^2=0.19$, $p<.01$. Kaçıngan karar verme ve anlık karar verme değişkenleri akademik erteleme puanlarındaki varyansın yaklaşık % 19'unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin akademik erteleme üzerinde görece önem sırası kaçıngan karar verme, anlık karar verme, sezgisel karar verme, rasyonel karar verme ve bağımlı karar verme şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde kaçıngan karar verme ve anlık karar vermenin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sezgisel karar verme, rasyonel karar verme ve bağımlı karar verme değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

4.4. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

4.4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi " Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır? " şeklindedir. Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Tablo 4.7. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T	p
Kız	216	54,36	8,85	2,03	.043*
Erkek	192	56,11	8,38		

*p<0,05

Tablo 4.7. incelendiğinde: erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyi ($\bar{X}=56.11$), kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyinden ($\bar{X}=54.36$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucuna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, cinsiyetin anlamlı fark yaratan bir etken olduğu görülmektedir (t= 2.03, p<.05).

4.4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi " Anne öğrenim durumu (herhangi bir okul bitirmemiş, ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunu, yükseköğretim mezunu) değişkenine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 4.8. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, anne eğitim düzeyine göre grup istatistikleri

	n	\bar{X}	Ss	Sh
Herhangi bir okul bitirmemiş	84	55.58	8.24	.90
İlköğretim mezunu (ilk veya ortaokul)	197	54.84	8.20	.58
Ortaöğretim ve üstü	90	54.87	7.67	.80
Yükseköğretim mezunu	37	57.81	7.89	1.29
Toplam	408	55.27	8.08	.40

Tablo 4.8.'de yer alan verilere göre, anne eğitim düzeyi yükseköğrenim mezunu olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.10.'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, anne eğitim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	296.934	3	98.978		
Gruplar içi	26214.560	404	65.049	1.522	.208
Toplam	26511.494	407			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanları üzerinde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde anne öğrenim durumunun anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı bulunmuştur. ($F=1.522$, $p > 0.05$)

4.4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Baba öğrenim durumu (herhangi bir okul bitirmemiş, ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunu, yükseköğretim mezunu) değişkenine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir.

Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 4.10. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, baba eğitim düzeyine göre grup istatistikleri

	n	\bar{X}	Ss	Sh
Herhangi bir okul bitirmemiş	16	57.25	8.63	2.16
İlköğretim mezunu (ilk veya ortaokul)	193	54.26	8.28	.59
Ortaöğretim ve üstü	119	55.71	7.67	.70
Yükseköğretim mezunu	80	56.80	7.89	.88
Toplam	408	55.29	8.09	.40

Tablo 4.10.'te yer alan verilere göre, baba eğitim düzeyi herhangi bir okul bitirmemiş olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; baba eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, baba eğitim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	471.581	3	157.194		
Gruplar içi	26164.208	404	64.763	2.427	.065
Toplam	26635.789	407			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanları üzerinde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde baba öğrenim durumunun anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı bulunmuştur. ($F=2,427$, $p > 0,05$)

4.4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi " Öğrenim görülen alan (sözel, türkçe-matematik, sayısal) değişkenine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir.

Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 4.12. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	87	54.77	7.57	.81
Sayısal	190	55.12	9.36	.68
Türkçe-Matematik	131	55.57	8.34	.73
Toplam	408	55.19	8.67	.43

Tablo 4.12.'te yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan sayısal olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.13.'te verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	35.649	2	17.825		
Gruplar içi	30549.145	405	75.430	.236	.790
Toplam	30584.795	407			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme düzeyi üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, öğrenim görülen alanın anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı tespit edilmiştir ($F=.236$, $p>.05$).

4.4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi " Öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri farklılaşmakta mıdır? " şeklindedir. Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 4.14. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	55.64	8.38	.68
11. Sınıf	162	55.11	7.87	.62
12. Sınıf	94	54.58	10.35	1.07
Toplam	408	55.19	8.67	.43

Tablo 4.14.'te yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 10. sınıf olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 12. sınıf olan öğrencilerin akademik erteleme puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.15.'te verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin, öğrenim görülen sınıf düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	67.104	2	33.552		
Gruplar içi	30517.691	405	75.352	.445	.641
Toplam	30584.795	407			

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme düzeyi üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, öğrenim görülen sınıfın anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı tespit edilmiştir ($F=.445$, $p>.05$).

4.4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi " Lise öğrencilerinin karar verme stilleri (rasyonel, sezgisel, kaçınan, bağımlı ve kendiliğinden-anlık) arasında bir ilişki örüntüsü var mıdır? " şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin grup istatistikleri Tablo 4.16'da sunulmuştur.

Tablo 4.16. Öğrencilerin karar verme stilleri puanlarının dağılımlarının grup istatistikleri

Karar Verme Stilleri	N	\bar{X}	Ss	Min.	Max.
Rasyonel	408	20.42	3.86	5	25
Sezgisel	408	18.09	3.76	5	25
Bağımlı	408	14.84	3.35	4	20
Kaçınan	408	12.18	4.94	5	25
Kendiliğinden-Anlık	408	13.93	4.46	5	25

Bu alt probleme çözüm bulmak amacıyla araştırmaya katılan lise öğrencilerinin karar verme stilleri ölçeğine verdikleri cevaplardan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Alt ölçekler arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla Pearson korelasyon katsayısı (r) yöntemi kullanılmıştır. Karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi gösteren katsayılar Tablo 4.17'de verilmiştir.

Tablo 4.17. Karar Verme Stilleri (KVS) Arasındaki İlişkiyi Gösteren Katsayılar

n=408	Rasyonel KVS	Sezgisel KVS	Bağımlı KVS	Kaçınma KVS	Kendiliğinden-Anlık KVS
Rasyonel KVS	1.000
Sezgisel KVS	.242**	1.000	.	.	.
Bağımlı KVS	.236**	.161**	1.000	.	.
Kaçınma KVS	-.262**	.074	.112*	1.000	.
Kendiliğinden-Anlık KVS	-.235**	.223**	.026	.503**	1.000

(*) p<.05

(**) p<.01

Tablo 4.17 incelendiğinde lise öğrencilerinin karar verme stilleri puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Rasyonel ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ($r= .242$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve bağımlı karar verme arasındaki ilişki olumlu ($r= .236$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kaçınan karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ($r= -.262$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kendiliğinden-anlık karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ($r= -.235$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve bağımlı karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ($r= .161$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ($r= .223$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Bağımlı ve kaçınan karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ($r= .112$) ve .05 düzeyinde anlamlıdır. Kaçınan ve kendiliğinden anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ($r= .503$) ve .01 düzeyinde anlamlıdır.

Diğer karar stilleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise; kaçınan ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu yöndedir ($r= .074$). Bağımlı ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki pozitif yönlüdür ($r= .026$).

4.4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi, “Lise öğrencilerinin karar verme stilleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir.

Tablo 4.18. Lise Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Karar Verme Stilleri Düzeylerinin Ortalaması Standart Sapması ve t Değeri

Karar Verme Stilleri	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p																																									
Rasyonel	Kız	216	20,84	3,73	1,346	.219																																									
	Erkek	192	20,95	3,96			Sezgisel	Kız	216	18,21	3,49	,652	.515	Erkek	192	17,96	4,05	Bağımlı	Kız	216	14,99	3,37	1,000	.318	Erkek	192	14,66	3,34	Kaçınma	Kız	216	12,56	4,96	-1,687	.178	Erkek	192	12,87	4,84	Kendiliğinden-Anlık	Kız	216	13,60	4,49	-1,592	.112	Erkek
Sezgisel	Kız	216	18,21	3,49	,652	.515																																									
	Erkek	192	17,96	4,05			Bağımlı	Kız	216	14,99	3,37	1,000	.318	Erkek	192	14,66	3,34	Kaçınma	Kız	216	12,56	4,96	-1,687	.178	Erkek	192	12,87	4,84	Kendiliğinden-Anlık	Kız	216	13,60	4,49	-1,592	.112	Erkek	192	14,30	4,42								
Bağımlı	Kız	216	14,99	3,37	1,000	.318																																									
	Erkek	192	14,66	3,34			Kaçınma	Kız	216	12,56	4,96	-1,687	.178	Erkek	192	12,87	4,84	Kendiliğinden-Anlık	Kız	216	13,60	4,49	-1,592	.112	Erkek	192	14,30	4,42																			
Kaçınma	Kız	216	12,56	4,96	-1,687	.178																																									
	Erkek	192	12,87	4,84			Kendiliğinden-Anlık	Kız	216	13,60	4,49	-1,592	.112	Erkek	192	14,30	4,42																														
Kendiliğinden-Anlık	Kız	216	13,60	4,49	-1,592	.112																																									
	Erkek	192	14,30	4,42																																											

Tablo 4.18 incelendiğinde bütün karar verme stillerinde cinsiyetin, karar verme stilleri ortalamaları üzerinde anlamlı fark yaratmadığı görülmektedir.

4.4.8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Lise öğrencilerinin karar verme stili düzeyleri öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre (10, 11 ve 12. sınıf) farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Aşağıda Tablo 4.19, Tablo 4.20, Tablo 4.21, Tablo 4.22 ve Tablo 4.23’te öğrencilerin karar verme stillerinin düzeylerinin öğrenim görülen sınıf düzeyine göre grup istatistikleri verilmiş, devamında tablo 4.24’te ise öğrenim görülen sınıf düzeyinin karar verme stili düzeyi ile ilişkisine yönelik varyans analizi sonuçları toplu olarak verilmiştir.

Tablo 4.19. Öğrencilerin rasyonel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	20.73	3.64	.295
11. Sınıf	162	20.46	3.83	.301
12. Sınıf	94	19.86	4.21	.434
Toplam	408	20.42	3.86	.191

Tablo 4.19.'da yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 10. sınıf olan öğrencilerin rasyonel karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 12. sınıf olan öğrencilerin rasyonel karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin rasyonel karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.24.'te verilmiştir.

Tablo 4.20. Öğrencilerin sezgisel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	18.41	3.44	.279
11. Sınıf	162	17.79	3.90	.306
12. Sınıf	94	18.09	3.99	.411
Toplam	408	18.09	3.76	.186

Tablo 4.20.'de yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 10. sınıf olan öğrencilerin sezgisel karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 11. sınıf olan öğrencilerin sezgisel karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin sezgisel karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.24.'te verilmiştir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin bağımlı karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	15.03	3.32	.269
11. Sınıf	162	14.83	3.33	.262
12. Sınıf	94	14.53	3.46	.356
Toplam	408	14.84	3.35	.166

Tablo 4.21.'de yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 10. sınıf olan öğrencilerin bağımlı karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 12. sınıf olan öğrencilerin bağımlı karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin bağımlı karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.24.'te verilmiştir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin kaçınan karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	12.16	4.97	.403
11. Sınıf	162	12.03	4.96	.389
12. Sınıf	94	12.44	4.90	.505
Toplam	408	12.18	4.94	.244

Tablo 4.22.'de yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 12. sınıf olan öğrencilerin kaçınan karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 11. sınıf olan öğrencilerin kaçınan karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin kaçınan karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.24.'te verilmiştir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme düzeyinin, öğrenim görülen sınıfa göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	Sh
10. Sınıf	152	13.63	4.09	.332
11. Sınıf	162	13.92	4.65	.365
12. Sınıf	94	14.43	4.73	.488
Toplam	408	13.93	4.46	.221

Tablo 4.23.'te yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 12. sınıf olan öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü sınıf düzeyi 10. sınıf olan öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.24.'te verilmiştir.

Tablo 4.24. Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyinin Karar Verme Stili Düzeyi ile İlişkinine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Karar Verme Stilleri	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Rasyonel	Gruplar Arası	44.315	2	22.158		
	Gruplar İçi	6015.270	405	14.853	1.492	.226
	Toplam	6059.585	407			
Sezgisel	Gruplar Arası	30.948	2	15.747		
	Gruplar İçi	5727.002	405	14.141	1.094	.336
	Toplam	5757.950	407			
Bağımlı	Gruplar Arası	14.895	2	7.448		
	Gruplar İçi	4559.802	405	11.259	.662	.517
	Toplam	4574.697	407			
Kaçıngan	Gruplar Arası	9.916	2	4.958		
	Gruplar İçi	9919.636	405	24.493	.202	.817
	Toplam	9929.552	407			
Kendiliğinden- Anlık	Gruplar Arası	37.139	2	18.570		
	Gruplar İçi	8077.419	405	19.944	.931	.395
	Toplam	8114.558	407			

Tablo 4.24'teki sonuçlar, karar verme stilleri ortalamaları arasındaki farkların önemli olmadığını ve karar verme stillerinin öğrenim görülen sınıf düzeyine göre değişmediğini göstermektedir.

4.4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Lise öğrencilerinin karar verme stili düzeyleri öğrenim gördükleri alana (sözel, türkçe-matematik, sayısal) göre farklılık göstermekte midir?” şeklindedir. Aşağıda öncelikle Tablo 4.25, Tablo 4.26, Tablo 4.27, Tablo 4.28 ve Tablo 4.29’da öğrencilerin karar verme stili düzeylerinin öğrenim görülen alanlara göre grup istatistikleri verilmiş, devamında Tablo 4.30’da ise öğrenim görülen alanın karar verme stili düzeyi ile ilişkisine yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.25. Öğrencilerin rasyonel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	15	18.93	5.34	1.38
Sayısal	250	20.75	3.66	.232
Türkçe-Matematik	143	20.01	3.96	.332
Toplam	408	20.42	3.86	.191

Tablo 4.25.’te yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sayısal olan öğrencilerin, rasyonel karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin rasyonel karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin rasyonel karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.30.’da verilmiştir.

Tablo 4.26. Öğrencilerin sezgisel karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	15	15.60	5.54	1.43
Sayısal	250	18.23	3.53	.223
Türkçe-Matematik	143	18.12	3.86	.323
Toplam	408	18.09	3.76	.186

Tablo 4.26.'da yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sayısal olan öğrencilerin, sezgisel karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin sezgisel karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin sezgisel karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.30.'da verilmiştir.

Tablo 4.27. Öğrencilerin bağımlı karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	15	15.13	2.39	.616
Sayısal	250	14.75	3.36	.213
Türkçe-Matematik	143	14.95	3.43	.287
Toplam	408	14.84	3.35	.166

Tablo 4.27.'de yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin, bağımlı karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan sayısal olan öğrencilerin bağımlı karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin bağımlı karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.30.'da verilmiştir.

Tablo 4.28. Öğrencilerin kaçınan karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	15	13.15	3.69	.953
Sayısal	250	12.35	5.02	.317
Türkçe-Matematik	143	11.78	4.91	.410
Toplam	408	12.18	4.94	.245

Tablo 4.28.'de yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin, kaçınan karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan Türkçe-matematik olan öğrencilerin kaçınan karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin kaçınan karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.30.'da verilmiştir.

Tablo 4.29. Öğrencilerin kendiliğinden anlık karar verme düzeyinin, öğrenim görülen alana göre grup istatistikleri

Öğrenim Görülen Alan	n	\bar{X}	Ss	Sh
Sözel	15	15.01	3.27	.845
Sayısal	205	14.13	4.53	.286
Türkçe-Matematik	143	13.48	4.44	.371
Toplam	408	13.94	4.46	.221

Tablo 4.29.'da yer alan verilere göre, öğrenim gördüğü alan sözel olan öğrencilerin, kendiliğinden-anlık karar verme stili puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu; öğrenim gördüğü alan Türkçe-matematik olan öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stili puan ortalamalarının ise diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen alana göre öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stili düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4.30.'da verilmiştir.

Tablo 4.30. Öğrenim Görülen Alanın Karar Verme Stili Düzeyi ile İlişkisine Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Karar Verme Stilleri	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Rasyonel	Gruplar Arası	84.033	2	42.017		
	Gruplar İçi	5975.551	405	14.754	2.848	.059
	Toplam	6059.585	407			
Sezgisel	Gruplar Arası	97.558	2	38.779		
	Gruplar İçi	5660.392	405	23.976	3.490	.131
	Toplam	5757.950	407			
Bağımlı	Gruplar Arası	4.952	2	2.476		
	Gruplar İçi	4569.745	405	11.283	.219	.803
	Toplam	4574.697	407			
Kaçınma	Gruplar Arası	44.116	2	22.058		
	Gruplar İçi	9885.436	405	24.408	.904	.406
	Toplam	9929	407			
Kendiliğinden- Anlık	Gruplar Arası	56.410	2	28.205		
	Gruplar İçi	8058.149	405	19.897	1.418	.244
	Toplam	8114.558	407			

Tablo 4.30'daki sonuçlar, karar verme stilleri ortalamaları arasındaki farkların önemli olmadığını ve karar verme stilleri düzeylerinin lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri alana göre değişmediğini göstermektedir.

4.5. SONUÇLAR

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Akademik erteleme davranışının; karar verme stilleri ile yordanmasına yönelik bulgular çoklu doğrusal regresyon analiziyle elde edilmiştir. Kaçınan karar verme ve anlık karar vermenin akademik ertelemenin önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ($p < .01$). Kaçınan karar verme ve anlık karar verme akademik erteleme davranışının yaklaşık % 19'unu açıklamaktadır ($p < .01$). Sezgisel karar verme, rasyonel karar verme ve bağımlı karar verme değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir (Bkz. Tablo 4.6).
2. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Erkek öğrencilerin toplam akademik erteleme puanlarının, kız öğrencilerin toplam akademik erteleme puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4.7).
3. Öğrencileri akademik erteleme düzeyleri ile anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1,522$, $p > 0.05$).
4. Öğrencileri akademik erteleme düzeyleri ile baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=2,427$, $p > 0.05$).
5. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ile öğrenim görülen alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.236$, $p > .05$).
6. Öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ile öğrenim görülen sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.445$, $p > .05$).
7. Öğrencilerin karar verme stilleri puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Rasyonel ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve bağımlı karar verme arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kaçınan karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kendiliğinden-anlık karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve bağımlı karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve kendiliğinden-anlık verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Bağımlı ve kaçınan karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .05 düzeyinde anlamlıdır. Kaçınan ve

kendiliğinden anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Diğer karar stilleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise; kaçınan ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu yöndedir. Bağımlı ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki pozitif yönlüdür (Bkz. Tablo 4.17).

8. Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=1.346$, $p>.05$). Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=.652$, $p>.05$). Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=1.000$, $p>.05$). Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=-1.687$, $p>.05$). Öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t=-1.592$, $p>.05$).
9. Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.492$, $p>.05$). Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=1.094$, $p>.05$). Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.662$, $p>.05$). Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.202$, $p>.05$). Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.931$, $p>.05$).
10. Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=2.848$, $p>.05$). Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=3.490$, $p>.05$). Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=.219$, $p>.05$). Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=$

.904, $p > .05$). Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F = 1.418$, $p > .05$).

4.6. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulguların literatürdeki benzer araştırma bulguları ile karşılaştırması ve tartışmalar yer alacaktır.

Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kaçınan karar verme ve anlık karar vermenin akademik ertelemenin önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur .

Elde edilen bu bulgu Balkıs'ın (2006) araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Balkıs (2006), öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi konulu çalışmasında öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışı ile kaçınan karar verme stili ve anlık karar verme stili arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Bir işe başlamanın ön koşullarından biri de o işi yapmaya karar vermiş olmaktır. Bir işin yapılması kararlaştırıldığında alınan karar özellikle planlama aşamasında işin yöntemini belirlemede büyük bir öneme sahiptir. Karar verme sürecinde bireyin karar vermektan kaçınması, doğal olarak önceden yapılması planlanan bir işin belirlenen tarihte değil de daha ileri bir tarihte yapılmasına yol açabilmektedir (Balkıs,2006;202).

Anlık karar verme stili, karar verme sürecinde anında, düşünülmeden, alternatifler değerlendirilmeden hızlıca işleyen bir karar verme tarzıdır. Bu düşünceden hareketle düşünmeden ve alternatifleri değerlendirmeden karar veren bir bireyin yaşamındaki öncelikleri belirleme konusunda nesnel tercihler yapamayacağı düşüncesiyle kısa dönemli başarı ve doyumunu, uzun dönemli doyuma tercih etmesi olası bir durumdur. Bulgular bu açıklamalar doğrultusunda değerlendirildiğinde anlamlı olmaktadır(Balkıs,2006;202).

İlgili literatür incelendiğinde akademik erteleme davranışı ile karar verme stilleri ilişkisini inceleyen başka araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte karar vermektan kaçınan bireylerin okulla ilgili ödev,proje,sunum vb. görevlerini erteleme ve bu görevleri yapmayı son ana bırakmasının anlamlı bir ilişki olduğunu çağrıştırmaktadır.

Anlık karar veren bireylerin ise üzerinde fazlaca zaman harcamadan ve olası sonuçları ayrıntılı olarak gözden geçirmemelerinden dolayı bu bulgunun da anlamlı olduğu düşünülmüştür.

Öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanları incelendiğinde erkek ve kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark, erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

İlgili literatür incelendiğinde akademik erteleme ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların birbirinden farklı sonuçlar verdiği görülmektedir. Bazı araştırmalarda cinsiyet değişkenine ilişkin fark bulunmazken bazı araştırmalarda fark bulunmaktadır. Bu araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla akademik erteleme davranışında buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaya paralel olarak, Barker(1997), Jackson(2002), Çakıcı(2003),Uzun Özer(2005), Balkıs(2006), Aydoğan(2008) erkeklerin kızlara göre akademik erteleme eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulgusunu tespit etmişlerdir.

Öte yandan bazı araştırmalarda akademik erteleme açısından erkek ve kızlar arasında fark bulunmadığı şeklinde bulgular da elde edilmiştir (Uzun Özer, 2009; Yiğit ve Dilmaç, 2011).

Bazı araştırmalarda ise kızların erkeklere oranla akademik erteleme davranışlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Solomon ve Rothblum,1984; Onwuegbuzie,2004; Kachgal, vd. 2001; Washington 2004).

Balkıs (2006), toplumsal olarak bireye yüklenen roller yetiştirilme biçimleri nedeniyle erkek öğrencilerin erteleme eğilimi düzeylerinin bayan öğrencilerden yüksek olmasının anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

Kızlar daha küçük yaştan kendilerinin değersiz olduğunu öğrenip düşük düzeyde bir benlik kavramı edinebilirler. Erkeklerden farklı bir sosyalleşme sürecinden geçen kızlar, baskı ve kontrol altındadır. Sonuç daha tutucu ve ezik bir kişilik yapısı olup geleneksel rol beklentilerine uymaktadır (Kağıtçıbaşı, 1991:49). Kız çocukları kendileri ve öğrenimleri ile ilgili sorumluluklarının yanı sıra ev işleri ve ailelerinin kendilerinden bekledikleri diğer sorumlulardan dolayı daha disiplinli ve baskılı tarzda yetişmekte; erkek çocukları ise daha serbest ve hataları daha kabul edilir bir tarzda yetiştirildiğinden erteleme eğilimleri daha yüksek olabilir. Bulgular bu bilgiler doğrultusunda yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin annelerinin %20,4'ünün herhangi bir okul bitirmemiş olduğu, %48,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %22,1'inin ortaöğretim mezunu olduğu ve %9,1'inin yükseköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir. Babalarının ise %3,9'unun herhangi bir okul bitirmemiş olduğu, %47,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %29,2'sinin ortaöğretim mezunu olduğu ve %19,6'sının yüksek öğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu Balkıs(2006)'ın bulguları ile paralellik göstermektedir. Yiğit ve Dilmaç(2011)'in bulgularında ise anne eğitim durumuna göre akademik erteleme puanlarının farklılaşmadığı buna karşın baba eğitim durumu değişkenine göre ilköğretim mezunu babaya sahip lise öğrencilerinin akademik erteleme puanlarının, babası lise ve üniversite mezunu olan lise öğrencilerinin akademik erteleme puanlarından anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmüştür. Balkıs(2006), çalışmasında öğretmen adaylarının anne babalarının eğitim düzeylerine göre erteleme eğilimi düzeyleri arasında farklılaşma göstermemelerinin nedeni olarak anne babalarının eğitim düzeyleri arasında sayısal anlamda eşitliğin olmamasına bağlamıştır. Uzun Özer (2005) üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışının cinsiyet ve başarıyla olan ilişkisini araştırmıştır. Öğrencilerin %52'sinin akademik anlamda erteleme davranışı sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bu bağlamda akademik erteleme davranışının yaygın bir davranış biçimi olduğunu ve anne baba eğitim durumundan bağımsız olarak her eğitim kademesinden ebeveynin çocuklarının bu durumdan etkilendiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının öğrenim görülen alana göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Aydoğan(2008)'in yaptığı çalışma bu bulguyu desteklemektedir. Aydoğan'ın lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada sayısal, eşit ağırlık ve dil alanında öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme puanları arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ekşi ve Dilmaç(2010) ve Balkıs(2006) ise farklı anabilim dallarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin arasında akademik erteleme puanları arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik erteleme ölçeği puanlarının öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu bulgu Yiğit ve Dilmaç (2011)'in bulgularını desteklemektedir. Ancak üniversite

öğrencileri üzerinde yapılan bazı çalışmalarda sınıf düzeyi ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı fark olduğu yönünde bulgulara rastlanmıştır. Ekşi ve Dilmaç (2010) üniversite öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin ile sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Lise öğrencilerinin, öğrenim görülen alana ve öğrenim görülen sınıf düzeyine bakıldığında akademik erteleme düzeylerinin farklılaşmaması; ülkemizde ortaöğretim öğrencilerinin büyük çoğunluğunun ailelerinin yanında yaşaması, bu nedenle üzerlerindeki dış denetimin üniversite öğrencilerinden daha güçlü olmasına bağlı olduğu düşünülebilir. Bunun yanında lise öğrencilerinin ülkemiz lise öğrencilerinin gelecek yaşamları için çok önemli olan üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmalarının da akademik erteleme düzeylerinin farklılaşmamasını açıklayabileceği düşünülmüştür.

Lise öğrencilerinin karar verme stilleri puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Rasyonel ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve bağımlı karar verme arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kaçınan karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Rasyonel ve kendiliğinden-anlık karar verme stili arasındaki ilişki olumsuz ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve bağımlı karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Sezgisel ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Bağımlı ve kaçınan karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .05 düzeyinde anlamlıdır. Kaçınan ve kendiliğinden anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu ve .01 düzeyinde anlamlıdır. Diğer karar stilleri arasındaki ilişkilere bakıldığında ise; kaçınan ve sezgisel karar verme stilleri arasındaki ilişki olumlu yönde fakat anlamlı değildir. Bağımlı ve kendiliğinden-anlık karar verme stilleri arasındaki ilişki pozitif yönlü fakat anlamlı değildir.

Bu bulgu Taşdelen (2002) ve Tekin (2009)'un bulgularını desteklemektedir. Rasyonel ve kaçınma karar verme stilleri arasındaki olumsuz ilişki, Philiphs (1984)'ün rasyonel karar vericilerin problemlere eğilmeyi kaçınmaya tercih eden bir eğilim göstermeleri biçimindeki yargısını desteklemektedir. Rasyonel karar verme stilini ile kendiliğinden-anlık ve kaçınma karar verme stilleri arasındaki negatif ilişki, Scott ve Bruce (1995) tarafından yapılan araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir.” (Taşdelen, 2002, s.106). Bu bulgular aynı zamanda Taşdelen (2002)'nin çalışmasında elde edilen bulgularla da tutarlılık göstermektedir. Sezgisel

karar verme stili ve bağımlı karar verme stili arasındaki pozitif yönde olan ilişki Taşdelen (2002) tarafından sezgisel karar vericilerle bağımlı karar vericilerin benzerlik gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır (Taşdelen, 2002:106). Sezgisel karar verme stili ve kendiliğinden-anlık karar verme stili arasındaki olumlu ilişki Thunholm (2004) tarafından, kendiliğinden-anlık karar verme stili, sezgisel karar verme stilinin zaman baskısı altında kullanılan bir türevi olabilir şeklinde değerlendirilmiştir (Thunholm, 2004:941). Karar verme stilleri arasındaki bu tür yakın ilişkiler, bireylerin tek bir karar verme stilini kullanmamasının sonucu olarak düşünülebilir. Driver ve arkadaşları (1990; Akt. Tekin,2009)'na göre bireyler gerçekte bir temel stili diğerleri ile kullanırlar. Stiller arasındaki ilişkiye rağmen her biri birbirinden kavramsal olarak bağımsızdır (Taşdelen, 2002, s.107). Scott ve Bruce (1995), yapmış oldukları çalışmaların neticesinde, karar verme stillerinin birbirinden bağımsız oldukları fakat bu stillerin birbirinden tamamen de farklı olmadıkları ve bireylerin önemli kararlarını verecekleri zaman tek bir stil kullanmadıkları, bunun yerine bütün bu stillerin bir kombinasyonunu kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır (Thunholm, 2004, s.932-933). Bu bilgiler ışığında bakıldığında karar verme stilleri arasındaki bu anlamlı ilişkiler ağının, kişilerin farklı durumlarda farklı karar verme stillerini kullanmalarından kaynaklandığı, aynı zamanda tek bir karar verme stilinin değil tamamının aynı kişi tarafından kullanılabilir olduğundan anlamlı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin kendiliğinden-anlık karar verme stilleri puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bu bulgu alan yazınında bazı çalışmalar tarafından desteklenmekte, bazıları tarafından ise desteklenmemektedir. Tekin (2009)'un çalışmasında çeşitli hipotezler aracılığıyla yöneticilerin cinsiyet farkına göre rasyonel, sezgisel, kendiliğinden-anlık, bağımlı ve kaçınma karar verme stilleri ortalamalarının farklılaşma gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan testlerin sonucunda departman yöneticilerinin karar verme stillerinin cinsiyet farklılığına göre önemli ölçüde farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç Taşdelen

(2002)'nin çalışmasında elde ettiği sonuçla benzerlik göstermektedir. Taşdelen (2002)'nin çalışmasının sonucunda da cinsiyete göre bir farklılaşma tespit edilememiştir. Avşaroğlu (2007) çalışmasında öğrencilerin cinsiyetleri ile karar vermede özsaygı puan ortalamaları ve karar verme stilleri alt boyutları (dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme) arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kaşık (2009) çalışmasında ise öğrencilerin karar vermede özsaygı, dikkatli, kaçınan ve erteleyici alt ölçeklerden alınan puan ortalamaları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulmamıştır. Ancak öğrencilerin karar vermede panik alt ölçek puan ortalamaları değerlendirildiğinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulmuştur. Kız öğrencilerin panik karar verme stilini erkek öğrencilere göre daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mau (2000) yaptığı kültürlerarası çalışmasında cinsiyetler açısından Amerikalı öğrencilerde karar verme stilleri ve özyeterlilik düzeyleri arasında farklılığın olmadığını, Tayvanlı öğrencilerde kız öğrencilerin, bağımlı karar verme stilleri puanlarının, erkek öğrencilerin ise karar vermede özyeterlilik puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Mann vd. (1998)'in çalışmasında ise bilinçli karar verme stilinde kültürler arası bir farklılık olmadığı görülmüştür. Batı kültüründeki öğrenciler ile karşılaştırıldıklarında, Asyalı öğrencilerin sorumluluktan kaçan ve karar vermede kaçınan stili daha çok kullanma yönelimli oldukları, Japon öğrencilerin kararsal benlik saygı düzeylerinin düşük ve kararı erteleme ve aşırı dikkatlilik boyutlarında yüksek puan aldıkları görülmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde, batı kültüründeki öğrencilerin verdikleri kararlara daha çok güvendikleri görülmüştür.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilerle karar verme stili düzeylerinin benzer olması veriler ışığında değerlendirildiğinde kız öğrencilerin de her geçen yıl eğitim seviyelerinin yükselmesi, iş hayatına katılımlarının artması, kitle iletişim araçlarını yaygınlaşması ve bilinçli iletişim yollarının artması ile kız öğrenciler için daha olumlu koşulların oluşturulması bireyin karar verme sürecinde özgüvenini yükseltebileceği düşünülebilir. Bu bağlamda araştırmaya katılan kız öğrencilerin, Asyalı kız öğrencilerden çok Batı kültüründeki öğrencilerle benzerlik gösterdikleri söylenebilir.

Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir

farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin sezgisel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin bağımlı karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri alan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin kaçınan karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin rasyonel karar verme stilleri puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Lise öğrencilerinin karar verme stillerinin düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf ve öğrenim gördükleri alana göre karar verme stilleri düzeylerinin anlamlı farklılık göstermemesi Taşdelen (2002)'nin bulgularıyla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Taşdelen, çalışmasında bu sonucu; üniversite öğrencilerin davranış bilimlerine yönelik ortak dersler almalarına ve sosyal bilgi işleme süreçlerinin aynı oranda etkilenmesine bağlamıştır. Bu çalışmada ise öğrencilerin ilköğretimde benzer dersler ve akademik eğitimden geçmelerinin yanı sıra lise 1. Sınıf sonunda yaptıkları alan seçiminin sınırlı sayıda seçmeli ders içermesi ve öğrencilere yapılacak fazla bir seçimin bırakılmamasının onların karar verme düzeylerinin benzeşmesine neden olduğu, farklılıklarının ortaya çıkmasına yardımcı olmadığı düşünülmüştür.

4.7. ÖNERİLER

Bu bölümde sunulan öneriler iki grupta toplanmıştır. İlk grupta bu araştırmanın bulguları doğrultusunda alan çalışanlarına yönelik sunulan önerilere, ikinci grupta ise, benzer konuda çalışma yapacak olan araştırmacılar için yararlı olabileceği düşünülen öneriler sunulmaktadır.

4.7.1. Alanda Çalışanlar (Uygulayıcılar) İçin Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak uygulayıcılar için şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu göz önüne alındığında, akademik erteleme düzeyini azaltmak amacıyla kaçınan ve anlık karar verme stillerini kullanan öğrencilere yönelik önleyici rehberlik hizmetleri kapsamında bireysel ve grup rehberliği etkinlikleri yapılabilir.
2. Hem bu araştırmada hem de daha önceden yapılan araştırmalar tarandığında akademik erteleme davranışının öğrenciler arasında yaygın bir davranış biçimi olduğu görülmüştür. Bundan dolayı öğrencilerin akademik erteleme konusundaki farkındalıklarının artırılarak bu davranışı en aza indirmeleri yönünde çalışmalar yapılabilir.
3. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla akademik erteleme davranışına sahip oldukları görülmüştür. Bu bağlamda ailelere yönelik çocuk yetiştirme konulu bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
4. Araştırma sonucu bağlamında, okullarda araştırmadan ortaya çıkan sonuçlar ve ilişkiler dikkate alınarak, akademik ertelemeye yönelik bir program hazırlanması ve psikolojik danışmanlara bu konuda farkındalık kazandırılarak bu programın uygulanması, akademik erteleme eğiliminin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

4.7.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Bu araştırma Gaziantep ili merkez Şahinbey ve Şehitkâmil İlçelerinde öğrenim gören genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Benzer bir araştırma başka illerde veya farklı ilçe okullarında da yapılabilir.
2. Bu araştırma genel lise ve Anadolu liselerinde öğrenim gören 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Benzer bir çalışma diğer orta öğretim kurumları ile özel okullarda öğrenim gören veya farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören öğrencilerle yapılabilir.
3. Bu araştırma genel lise ve Anadolu liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile karar verme stilleri

arasındaki nedenselliği tespit etmeye yöneliktir. Benzer bir çalışma farklı değişkenlerle yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbay, S. E. (2009). *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik Ve Akademik Yükleme Stillerinin Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akkaya, E. (2007). *Academic Procrastination Among Faculty Of Education Students: The Role Of Gender, Age, Academic Achievement, Perfectionism And Depression*. Unpublished Master Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Alexander, S. E. ve Onwuegbuzie, J. A. (2007). Academic Procrastination And The Role of Hope as a Coping Strategy. *Personality and Individual Differences*. 42:1301-1310.
- Altay, Ü.(2011). *Yöneticilerin Duygusal Zeka Düzeylerinin Karar Verme Stillerine Etkisi Ve Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avşaroğlu, S.(2007). *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başaçıkma Stillerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aydoğan, D.(2008). *Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluk Kaygı ve Öz Yeterlilik ile Açıklanabilirliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bacanlı, F. (2000). Kararsızlık Ölçeğinin Gelistirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, (14):7-24, (Eylül 2000)
- Balkıs, M. (2006).*Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Düşünme ve Karar Verme Tarzları İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balkıs, M., Duru, E., 2010 “Akademik Erteleme Eğilimi, Akademik Başarı İlişkisinde Genel Ve Performans Benlik Saygısının Rolü” Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27: 159-170.

- Barker, B. (1997). Girls' world or anxious times: what's really happening at school in the gender war? *Educational Review*, 49:221-227.
- Beck, B. L. , Koons, S. R. and Milgrim, D. L. (2000). Correlates And Consequences of Behavioral Procrastination: The Effects of Academic Procrastination, Self Consciousness, Self-Esteem and Self-Handicapping. *Journal of Social Behavior & Personality*, Special Issue 15 (5): 3-13.
- Bednar, E.D. ve Fisher, T.D. (2003). Peer referencing in adolescent decision making as as function of perceived parenting style. *Adolescence*, 38 (152): 607-621.
- Beswick, G., Rothblum, E. D., and Mann, L. (1988). Psychological Antecedents of Student Procrastination. *Australian Psychologist*, 23: 207-217.
- Binder, K. (2000). *The Effects of an Academic Procrastination Treatment on Student Procrastination and Subjective Well-being*. Unpublished MA, Carleton University, Canada.
- Brew, F. P. (2001). Individualist-Collectivist Differences in Adolescent Decision Making and Decision Styles with Chinese and Anglos. *International Journal Intercultural Relations*, 25: 1-19.
- Burka, J. B. and Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why You Do It, What Do About It*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Burnett, P.C; Mann, L; Beswick, G. (1989). Validation of the Flinders Decision-Making Questionnaire on Course Decision Making by Student. *Australian Psychologist*,: 24:285-292.
- Burnett, P.C. (1991). Decision-Making Style and Self-Concept. *Australian Psychologist*, 26:55-58.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Can, Ö.(2009). *Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cella, D., DeWolfe, A. ve Fitzgibbon, M.. (1987). Ego Identity Status, Identification, and Decision Making style In Late Adolescent. *Adolescence*,: 22 No:88:848-861.
- Collins, K.M.T., Onwuegbuzie,A.J. ve Jiao, Q.G. (2008). Reading Ability as a Predictor of Academic Procrastination Among African American Graduate Students. *Reading Psychology*, 29:493-507.

- Corey, G. (2005). Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları. Mentis Yayınları, Ankara.
- Çakıcı, Ç. D. (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, A. E., & Hamamcı, Z. (2006). Kontrol odakları farklı olan ergenlerin karar stratejileri açısından incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 393-402.
- Çolakkadioğlu, O. (2010). *Çatışma Kuramına Dayalı Olarak Geliştirilen Karar Verme Beceri Eğitimi Grup Uygulamalarının Ergenlerin Karar Verme Stilllerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Deveci, F. (2011). *Ergenlerde Karar Verme Stilleri İle Algılanan Sosyal Destek Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dryden, W. (2000). *Ertelemek Yaşamı Kaçırmaktır*. İstanbul: Rota Yayın.
- Ellis, A. and Knaus, W. J. (1977). *Overcoming Procrastination*. Signet Books. New York.
- Farran, B. (2004). *Predictors of Academic Procrastination in College Student*. Unpublished Doctoral Dissertation. Fordham University. ABD
- Ferrari, J. R., Johnson, J. L. and McCown, W. G. (1995). *Procrastination and Task Avoidance: Theory, Research, and Treatment*. New York : Plenum Press.
- Ferrari, J. R.; O'Callaghan, J. ve Newbegin, I. (2005) "Prevalence of Procrastination in the United States, United Kingdom and Australia: Arousal and Avoidance Delays among Adults" *North American Journal of Psychology*, Vol.7, Issue 1.
- Gençtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. Metis Yayınları, 11.Baskı, İstanbul.
- Gloria, A., Hird, J.S. (1999). Influences of Ethnic and Nonethnic Variables on the Career Decision-Making Self-Efficacy of College Student. *The Career Development Quarterly*, 48: 157-174.
- Gülebağlan, C. (2003). *Öğretmenlerin İşleri Son Ana Erteleme Eğilimlerinin, Mesleki Yeterlilik Alguları, Mesleki Deneyimleri ve Branşları Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güner, D. (2008). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Ve Branş Öğretmenlerinin Erteleme Eğilimleri Ve Kaygı Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hammer, Corey A., Ferrari, Joseph R. (2002). Differential Incidence of Procrastination Between Blue-and White-Collar Workers. *Current Psychology*, Vol. 21, Issue 4 , 333-338.
- Humphrey, P.& Harbin, J. (2010). An Exploratory Study Of The Effect Of Rewards And Deadlines On Academic Procrastination İn Web-Based Classes. *Academy Of Educational Leadership Journal*, 14:91-98.
- İlmez, M. (2010). *Bir Kamu Kurumundaki Görevli Yöneticilerin ve Çalışanların Liderlik Stilleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jackson, C. (2002). "Laddishness" as a self- worth protection strategy. *Gender and Education*, 14: 37-51.
- Kachgal, Mera M., Hansen, L. Sunny and Nutter, Kevin J. (2001). Academic Procrastination Prevention İntervention: Strategies and Recommendations. *Journal of Developmental Education*,25:1.
- Kağan, M. (2009). Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışını Açıklayan Değişkenlerin Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42/2: 133–128.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1991). *İnsan, Aile Kültür*. Remzi Yayınevi, İstanbul.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kaşık, D.Z.(2009). *Ergenlerde Karar Verme Stilleri ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Klassen, R. M., Krawchuk, L. L., Ve Rajani, S. (2007). Academic Procrastination Of undergraduates Low Self-Efficacy To Self-Regulate Predicts Higher Levels Of procrastination", *Contemporary Educational Psychology*, 33: 915-931.

- Kuzgun, Y (1992). Karar stratejileri ölçeği: geliştirilmesi ve stardizasyonu. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. (Ed.) Rüyeyde Bayraktar Ve İhsan Dağ. *Türk Psikologlar Derneği Yayını*. 161-170.
- Lay, C. H. (1987). A modal profile analysis of procrastinators: A search for type. *Personality & Individual Differences*, 8: 705-714.
- Mann, L; Radford, M; Burnett, P; Ford, S; Bond, M; Leung, K; Nakamura, H; Vaughan, G; Yang, K.S. (1998). Cross-Cultural Differences in Self- Reported Decision-Making Style and Confidenc. *International Journal of Psychology*, 33: 325-335.
- Mau, W.C. (2000). Cultural Differences in Career in Career Decision-Making Styles and Self-Efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 57: 365-378.
- Milgram, N., Mey-Tal, G., & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parent. *Personality & Individual Differences*, 25(2): 297-316.
- Missildine, H. (1963). *Your inner child of past*. New York: Simon & Shuster
- Odacı, H.& Berber-Çelik, Ç.(2011). *Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Akademik Öz –Yeterlik, Akademik Erteleme ve Yeme Tutumları ile İlişkisi*. . International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011 Fırat University, Elazığ.
- Onwuegbuzie, A. J. (2004). Academic Procrastination and Statistics Anxiety. *Assessment & Evaluation in Higher Eduaciton* Vol. 29, No. 1, 3-19 (February 2004).
- Özen, Y. ve Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15:394–422.
- Sarıoğlu, A.F. (2011). *Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Scott, S., G. ve Bruce, R. A. (1995).Decision Making Style, The Development And Of A New Measur. *Educational and Psychological Measurement*, 55 .(5):818-831.
- Seo, E.H. (2008). Self-Efficasy As A Mediator İn The Relationship Between Self-Oriented Perfectionism And Academic Procrastination. *Social Behavior and Personality*, 36(6):753-764.

- Solomon, L. J. & Rothblum, E. D. (1984). Academic Procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates. *Journal Of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Senecal, C., Koestner, R. and Vallerand, J., (1995). Self-Regulation and Academic Procrastination, *The Journal of Social Psychology*, 135 (5): 607-619.
- Tan,C.H.,Ang,R.P.,Klassen,R.M.,Yeo,L.S.,Wang,I.Y.F.,Huan,V.S. ve Chong,W.H.(2008). Correlates Of Academic ProcrastinationAnd Student' Grade Goals. *Curr Psychology*, 27:135-144.
- Taşdelen, A. (2002). *Öğretmen Adaylarının Farklı Psiko Sosyal Değişkenlere Göre Karar Verme Stilleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tufan E. & Gök M. (2009). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Genel Ve Akademik Erteleme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Samsun.
- Tunç, A.(2001). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı Ve Karar Verme Stilleri İle Algılanan Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Thunholm, P. (2004). Decision making style: habit, style or both? *Personality and Individual Differences*, 36, (4): 931-944.
- Uzun-Özer, B. (2005). *Akademik Erteleme Davranışı: Yaygınlığı,Olası Sebepleri,Cinsiyet Farkı ve Akademik Başarıyla Olan İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uzun-Özer, B. (2009). Bir Grup Lise Öğrencisinde Akademik Erteleme Davranışı: Sıklığı, Olası Nedenleri ve Umudun Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (32), 12-19
- Washington, Jene A. (2004). *The relationship between procrastination and depression among graduate and professional students across academic programs: Implications for counseling*. Unpublished Doctoral Dissertation., Ed.D., Texas Southern University.
- Yayla, A.(2011). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Gelişimleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yılmaz, A.S.(2011). *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilllerinin Benlik Saygısı ve Utangaçlık Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yiğit, R.& Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde Öğrencilerin Sahip Oldukları İnsani Değerler ile Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31: 159-178
- Yorulmaz, A. (2003). *Erteleme Davranışının Çeşitli Psikolojik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Bunlara vereceğiniz cevaplar halen devam etmekte olan yüksek lisans çalışmasında veri olarak kullanılacaktır. Elde edilecek veriler bilimsel çalışma dışında kullanılmayacaktır. Ankete isim yazmanıza gerek yoktur. Kendinizle ilgili en doğru ve en gerçekçi bilgiyi uygun seçeneğe işaretleyiniz. Sorulara vereceğiniz cevaplar araştırmaya olumlu katkı sağlayacaktır.

Teşekkür ederim

Ali ARSLAN

Psikolojik Danışman

I. Cinsiyetiniz: 1 () Kız 2 () Erkek

II. Şu Anda Öğrenim Gördüğünüz Sınıf Düzeyi:

1.() 1.Sınıf 2.() 2. Sınıf 3.() 3. Sınıf 4.() 4. Sınıf

III. Şu Anda Öğrenim Gördüğünüz Alan:

1.() Sözel 2.() Sayısal 3.() Türkçe-Matematik 4.() Dil

IV. Annenizin Eğitim Düzeyi:

1.() Herhangi Bir Okul Bitirmemiş 2.() İlköğretim Mezunu
3.() Ortaöğretim (lise veya dengi bir okul) mezunu 4.() Yükseköğretim Mezunu

V. Babanızın Eğitim Düzeyi:

1.() Herhangi Bir Okul Bitirmemiş 2.() İlköğretim Mezunu
3.() Ortaöğretim (lise veya dengi bir okul) mezunu 4.() Yükseköğretim Mezunu

EK.2. AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ

AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ

Bu ölçeğin amacı sizin ders çalışma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığını maddelerin yanındaki sayıların üzerine (X) işareti koyarak belirleyiniz.

		Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtmıyor	Beni biraz yansıtmıyor	Beni çoğunlukla yansıtmıyor	Beni tamamen yansıtmıyor
1	Derslerimi düzenli olarak çalışırım	1	2	3	4	5
2	Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm	1	2	3	4	5
3	Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı bırakırım	1	2	3	4	5
4	Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır	1	2	3	4	5
5	Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir	1	2	3	4	5
6	Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım	1	2	3	4	5
7	Derslere hazırlanarak gelirim	1	2	3	4	5
8	Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım	1	2	3	4	5
9	Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim	1	2	3	4	5
10	Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm	1	2	3	4	5
11	Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim	1	2	3	4	5
12	Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile	1	2	3	4	5

	sınav günü yaklaştığında önceliği belli olmayan başka işlerle uğraştığım olur					
13	Kendime bir ders çalışma programı hazırlamışsam ona uyarım	1	2	3	4	5
14	Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım	1	2	3	4	5
15	Çalışmayı son güne bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur	1	2	3	4	5
16	Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem	1	2	3	4	5
17	Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum	1	2	3	4	5
18	Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım	1	2	3	4	5
19	Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir dahaki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim	1	2	3	4	5

EK.3. KARAR VERME STİLLERİ ENVANTERİ

KARAR VERME STİLLERİ ENVANTERİ

Aşağıda bireylerin önemli kararları nasıl aldıklarını tanımlayan ifadeler verilmiştir. Lütfen her ifade için o ifadeye ne düzeyde katıldığınızı ilgili seçeneği işaretleyerek belirtiniz ve maddelerin tümünü yanıtlayınız.

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Karar vermeden önce emin olmak için bilgi kaynaklarımı iki kere kontrol ederim	1	2	3	4	5
2	Karar vermeden önce bütün seçenekleri incelerim	1	2	3	4	5
3	Mantıklı ve sistematik bir yolla karar veririm	1	2	3	4	5
4	Karar vermem dikkatli düşünmemi gerektirir	1	2	3	4	5
5	Karar verirken belirli bir amaca yönelik değişik seçenekleri göz önünde bulundururum	1	2	3	4	5
6	Kararlarımı verirken sezilerime güvenirim	1	2	3	4	5
7	Bir karar verirken sezgilerime güvenme eğilimindeyimdir	1	2	3	4	5
8	Genellikle doğruluğunu hissettiğim kararlar veririm	1	2	3	4	5
9	Kararlarımı verirken benim için akılcı bir nedenden daha çok, verdiğim kararın doğruluğunu hissetmem	1	2	3	4	5

10	Karar verirken hislerime ve kendi tepkilerime güvenirim	1	2	3	4	5
11	Önemli kararlar alırken başkalarının yardımına sık sık ihtiyaç duyarım	1	2	3	4	5
12	Eğer başkalarının desteğine sahipsem önemli kararları almak benim için daha kolaydır	1	2	3	4	5
13	Önemli kararlarımı alırken başkalarının tavsiyelerinden yararlanırım	1	2	3	4	5
14	Önemli kararlar ile yüzleştiğim zaman birinin bana doğru yolu göstermesi hoşuma gider	1	2	3	4	5
15	Üzerimde baskı hissetmediğim sürece önemli kararlarımı almaktan kaçınırım	1	2	3	4	5
16	Mümkün olduğunca kararlarımı ertelerim	1	2	3	4	5
17	Önemli kararları alma aşamasına gelinceye kadar karar vermeyi sık sık ertelerim	1	2	3	4	5
18	Önemli kararlarımı, genellikle son dakikada veririm	1	2	3	4	5
19	Üzerinde düşünmek beni rahatsız ettiği için pek çok kararı ertelerim	1	2	3	4	5
20	Genellikle ani kararlar veririm	1	2	3	4	5
21	Kararlarımı, çoğunlukla o anda veririm	1	2	3	4	5
22	Çabuk karar veririm	1	2	3	4	5
23	Kararlarımı, sıklıkla düşünmeden veririm	1	2	3	4	5
24	Kararlarımı verirken, o anda doğal olan ne ise onu yaparım	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Ali ARSLAN, 1982 yılında Şanlıurfa'da doğdu. Gazi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünden 2006 yılında mezun oldu. 2006-2009 yılları arasında Diyarbakır Çermik Lisesinde psikolojik danışman olarak görev yaptı. Halen Gaziantep Hacı Lutfiye Şireci Rehberlik ve Araştırma Merkezinde psikolojik danışman olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

VITAE

Ali ARSLAN was born in Şanlıurfa in 1982. Graduated from Gazi University of Department of Guidance and Counseling in 2006. After he worked as a counselor in Diyarbakir Cermik High School between 2006-2009. The researcher is currently working as a psychological counselor in Gaziantep Hacı Lutfiye Sireci Counseling and Research Center. Researcher is married and have a child.